

Mogućnost razvoja konjičkog turizma Koprivničko-križevačke županije u okviru Equiedu projekta

---

Jerković, Anđela

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:813667>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Andela Jerković

Diplomski sveučilišni studij Specijalna zootehnika

MOGUĆNOSTI RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE U OKVIRU EQUIEDU PROJEKTA

Diplomski rad

Osijek, 2021.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Andela Jerković

Diplomski sveučilišni studij Specijalna zootehnika

MOGUĆNOSTI RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE U OKVIRU EQUIEDU PROJEKTA

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. doc. dr. sc. Maja Gregić, predsjednik
2. prof. dr. sc. Mirjana Baban, mentor
3. prof. dr. sc. Jadranka Deže, član

Osijek, 2021.

ZAHVALA

Odlaskom iz rodnog grada, sama i bez obitelji, u potrazi za znanjem i stjecanjem iskustva, upoznala sam mnoge osobe i riječima ne mogu opisati koliko se zahvaljujem svima na velikoj podršci tijekom studiranja.

Zahvaljujem se mentorici prof. dr. sc. Mirjani Baban na prenesenom znanju, velikoj podršci, vodstvu, povjerenju i strpljenju tijekom izrade ovog rada.

Zahvaljujem se doc. dr. sc. Maji Gregić na korisnim savjetima i podršci koji su mi pomogli u izradi ovog rada, a i kao mentorici na mojemu završnom radu.

Zahvaljujem se prof. dr. sc. Jadranki Deže što je posvetila velik dio svoga vremena za stručne ispravke u ovome radu kao član Povjerenstva za ocjenu i obranu rada.

Zahvaljujem se dr.sc. Valentini Papić Bogadi, voditeljici Interreg projekta EquiEdu u okviru kojega je izrađen ovaj diplomski rad. Posebno se zahvaljujem na studijskom putovanju provedenom u okviru projekta, na stečenom znanju i jednom predivnom iskustvu kojega zasigurno nikada neću zaboraviti.

Veliko hvala Udruzi za terapiju i aktivnosti pomoću konja „MOGU“ koja mi je pružila mogućnost volontiranja, kao i Konjičkom Klubu „Osijek“ u kojemu sam naučila jahati.

Zahvaljujem se stricu Slavenu koji mi je prenio ljubav prema konjima i s kojim uvijek idem na terenska jahanja kroz predivan krajolik Like.

Najveće HVALA mojim roditeljima na moralnoj podršci, povjerenju, strpljenju i motivaciji tijekom studiranja.

Hvala svim prijateljima koji su bili uz mene kada mi je bilo najteže i kada sam mislila da neću uspjeti.

1. UVOD	3
2. METODOLOGIJA RADA	5
3. POVIJEST KONJIČKOG TURIZMA U SVIJETU	6
4. RAZLIČITI OBLICI KONJIČKOG TURIZMA	8
4.1. Konjički turizam kao rekreacija.....	9
4.2. Konjički turizam kao sport.....	12
4.3. Konjički turizam kao kulturno-folklorne manifestacije.....	13
5. RAST UTJECAJA KONJIČKOG TURIZMA U EUROPI I SVIJETU	14
5.1. Konjički turizam u Europi.....	14
5.2. Konjički turizam u Svijetu.....	15
6. KONJIČKI TURIZAM U MAĐARSKOJ	17
7. KONJIČKI TURIZAM U HRVATSKOJ	20
7.1. Turizam Koprivničko-križevačke županije.....	22
8. INTERREG PROJEKT EQUIEDU	31
9. ANALIZA RAZVOJNOG POTENCIJALA EU PROJEKTA EQUI EDU U IMPLEMENTACIJI KONJIČKOG TURIZMA KOPRIVNIČKO–KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	34
10. RASPRAVA	36
11. ZAKLJUČAK	38
12. POPIS LITERATURE	39
13. SAŽETAK	43
14. SUMMARY	44
15. POPIS SLIKA	45
16. POPIS TABLICA	46
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA BASIC DOCUMENTATION CARD	

1. UVOD

Odnos između čovjeka i životinje se stalno mijenja te danas životinje imaju sve veću ulogu u njegovom životu, sasvim različitu od one povijesne. Životinje sve više privlače turiste svojom ljepotom i egzotičnošću, a posebice mogućnošću brojnih različitosti njihovog korištenja. Višak slobodnog vremena, napredak tehnologije, obrazovanja i vrijednosti povezanih s dobrobiti u društvu omogućilo je uključivanje različitih životinja u niz zabavnih i turističkih mogućnosti, potičući ljude na interakciju i stvaranje odnosa s njima u različitim prostorima.

Uloga konja u društvu se značajno promijenila u posljednjih stotinjak godina. Konj se nekada smatrao radnim partnerom u smislu poljoprivrede i ratovanja, posebno u pogledu transporta. Međutim, danas je konj u ulozi partnera u sportu i turizmu, a postaju sve popularniji kao ljubimci i terapijske životinje. Promjene koje se događaju u gospodarstvu, općenito u društvu i napredak tehnologije su transformirali ulogu konja u ljudskom životu. Ova nova uloga uključuje emocionalnu vrijednost koja se odražava na status konja i važnosti njegove uloge koju preuzima u interakciji između čovjeka i životinje, a ona uključuje različite aktivnosti uz suradnju same životinje.

Potencijal konjičkog turizma, kao specifičnog oblika turizma u Hrvatskoj nije dovoljno iskorišten iako ima preduvjete za razvoj zbog ambijentalne značajke prostora (prirodne i kulturne raznolikosti te ljepote naše domovine, očuvanog okoliša), bogate resursne osnove turističkih atrakcija te domaćeg uzgoja kvalitetnih autohtonih i sportskih grla. Međutim, za razliku od mnogih razvijenih zemalja u Europi i Svijetu ne ostvarujemo vrlo velike ekonomske učinke. Iako svi ljubitelji konja i očuvane prirode mogu pronaći atraktivan program koji se u Hrvatskoj nudi vrhunskim jahačima i vozačima te početnicima, nema ih dovoljno, kao ni posjetitelja koji samo uživaju u blizini konja. Prvo mjesto najpopularnijeg i komercijalno najaktivnijeg oblika uporabe konja u konjičkom turizmu pripada rekreacijskom jahanju, a tek onda vožnji zaprega i drugim oblicima aktivnostima s pomoću konja. Jahanje je aktivnost koja među ljubiteljima konja ima veliku kulturnu vrijednost povezanu s putovanjem radi istraživanja i upoznavanja novih krajolika. Rekreacijsko jahanje uključuje aktivnosti kao što su terensko jahanje (trail), daljinsko (endurance) jahanje i višednevno (trekking) jahanje.

Broj registriranih klubova, udruga i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s ponudama vezanim za konjički turizam povećava se u mnogim turističkim regijama u Hrvatskoj. Ipak, nedostatak stjecanja službenih kvalifikacija u području rada s konjima otežava održavanje kvalitetnije ponude.

Cilj ovoga diplomskog rada je analizirati razvojni potencijal Koprivničko-križevačke županije u svrhu poboljšanja ponude konjičkog turizma provedbom Interreg projekta EquiEdu nastalog u suradnji Visokog gospodarskog učilišta iz Križevaca i Mađarskog sveučilišta za poljoprivredu i biotehničke znanosti (MATE) iz Kaposvára. Potencijalno, ovaj projekt može biti vektor kojim će se potaknuti održivi razvoj jer ima potencijal integrirati gospodarstvo, poljoprivredu, društvo, obrazovni sustav i okoliš.

Konjički turizam može dati direktan doprinos održivom gospodarstvu, te zaštititi i obrazovanju ljudi o okolišu. Projektom se želi omogućiti pružanje programa iz područja rada s konjima studentima i odraslim polaznicima kako bi im se omogućilo stjecanje verificiranih kompetencija. Visoko gospodarsko učilište u Križevcima u suradnji s partnerskim Sveučilištem Kaposvár u planu realizacije ima izgradnju regionalnog konjičkog centra sa svim popratnim nužnim objektima kako bi se omogućilo provođenje vrhunskih kolegija i dva programa cjeloživotnog učenja iz područja konjogojstva i konjičkog sporta. Kako bi se analizirala mogućnost implementacije konjičkog turizma, potrebno je razmotriti uključenost lokalnih zajednica, konja i konjičkog turizma među stanovnicima i potencijalnim potrošačima te investitorima usredotočujući se na ekonomske, socijalne i ekološke aspekte. Za izradu rada su korišteni dostupni podaci istraživanja provedenih u Europi i Hrvatskoj te su iz njih doneseni zaključci i preporuke za budućnost.

2. MATERIJAL I METODE

Predmet istraživanja u ovome radu je analiza mogućnosti za implementaciju konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji. U radu je prikazana povijest te trenutni razvoj konjičkog turizma u Hrvatskoj, Mađarskoj i nekim zemljama Europe i Svijeta. Analiziran je Interreg projekt EquiEdu koji može utjecati na jačanje konjičkog turizma u Hrvatskoj. Upravo je zbog toga cilj rada predložiti kako se može dovesti do unaprjeđenja razvoja turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji što bi dugoročno dovelo do povećanja kvalitete turističke ponude i gospodarskog razvitka.

Za istraživanje su prikupljeni sekundarni podaci koji su dobiveni pretraživanjem znanstvene i stručne literature, knjiga te članaka s različitih stranih i hrvatskih internetskih stranica Hrvatskog konjičkog saveza, brojnih klubova, udruga, Državne ergele Đakovo i Lipik te većine onih koji nude ovaj tip turizma u Hrvatskoj. Metoda prikupljanja istih je neempirijska, a opisani su deskriptivno. Analizirani su već postojeći podaci (konjička turistička staza Koprivničko-križevačke županije) s ciljem obogaćivanja raznovrsnosti ponude i rekreacijskih sadržaja turističkih obiteljskih gospodarstava, konjičkih klubova i udruga te privatnih uzgajivača s naglaskom na korištenje konja i konjički sport u Akademskom konjičkom klubu Križevci koji u praktičnom dijelu usko surađuje s EquiEdu projektom.

3. POVIJEST KONJIČKOG TURIZMA

Ljudi su vezani uz konje više od 5000 godina. Osim za prijevoz ljudi, konji su imali veliku ulogu u poljoprivredi, šumarstvu i ratovanjima. Drevna velika carstva uspjela su se proširiti upravo zahvaljujući konjima. Ljudi su s njima ostvarili bliski odnos, ali se konj nikada nije smatrao ljubimcem već radnom snagom. Osim toga, konj je predstavljao statusni simbol osobe koja ga je jahala, a carstva koja su imala više konja smatrala su se bogatijima i snažnijima. S vremenom, napredovanjem civilizacije i mehanizacije konji su polako počeli gubiti svoju svrhu, ali su se počeli koristiti na potpuno drugačiji način. Ljudi su se dosjetili i ubrzo su osmislili različite konjičke igre i sportove, od preponskog i dresurnog jahanja, galopskih i kasačkih utrka, polo utakmica, utakmica u vožnji zaprega, utakmica u western jahanju, voltažiranju (gimnastici na konje) i drugih oblika korištenja konja u svrhu sporta i zabave. Brojne konjičke predstave koje ponekad uključuju i povijesne spektakle, kulturno folklorne manifestacije i druge, vrlo atraktivne i zanimljive priredbe su zbog posjećenosti i zainteresiranosti turista prešli u tradicijsko obilježavanje. Dakle, oko 1950. godine rasla je popularnost rekreacije na otvorenome, što bi se moglo smatrati početkom uporabe konja u konjičkom turizmu. Uporaba konja koja se promijenila iz radne u rekreacijske svrhe, odrazila se na društveno-ekonomske aspekte. Naime, rekreacijska uporaba konja pozitivno utječe na konjičku industriju i danas (Tomljenović i sur., 2018.).

Osim sporta, različite igre i prikazi, kulturno-povijesne manifestacije zadržali su dio povijesti koja opisuje ove veličanstvene životinje, a takve različite manifestacije privlače brojne gledatelje, odnosno turiste diljem svijeta (ampascachi.com).

Konjički turizam ima više akademskih definicija, ali treba istaći da je to, prije svega, zajednička povezanost konja, čovjeka i prirode. Konjički turizam usredotočen je na prirodu, ljudske odnose i drugačiji način korištenja konja u ruralnim područjima. Konjički turizam potiče odnose i otkrivanje lokalne kulturne baštine gotovo svugdje u svijetu (www.europeanhorsenetwork.eu).

The Fédération Internationale de Tourisme Equestre (FITE) je Savez osnovan 1975. godine na inicijativu Francuske, podržan od strane Belgije i Italije, a ima za cilj ujediniti National Equestrian Tourism Organisations (NETOs) iz svih krajeva svijeta te koordinirati njihovo djelovanje kako bi potaknuli razvoj konjičke turističke djelatnosti. Savez FITE podržava i

pomaže u razvoju konjičkih staza radi poboljšanja i pristupa bavljenjem rekreacijom ili sportom što svakako doprinosi i promociji konjičkog turizma. Europska ruta d'Artagnan prva je Europska jahaća staza koja ima za cilj ponuditi konjičku i kulturnu kvalitetu koji omogućavaju otkriće europskog kulturnog naslijeđa. Ruta je službeno pokrenuta dana 10. srpnja 2017. godine i sada ima više od 4000 km konjičke staze koja se proteže u Francuskoj, Nizozemskoj, Belgiji, Španjolskoj, Italiji i Njemačkoj. Razvili su se mnogi projekti kojima je zajednički cilj poboljšati, unaprijediti i ukazati na potencijal konjičkog turizma.

Primjer jednog od projekata je i EUquus - Equestrian tourism routes in Europe (2013. – 2014.) koji je uključivao mala i srednja poduzeća, lokalne i regionalne vlasti u razvoju i promicanju rute konjičkog turizma kako bi poboljšali kvalitetu turizma u Europi. Kao rezultat toga izrađena je oznaka EUquus i platforma za komercijalizaciju konjičkog turizma kao usluge diljem Europe kako bi povećala njegovu atraktivnost. Od projekata EU se u Hrvatskoj jedino realizira Interreg projekt EquiEdu u Križevcima. Danas postoje stručnjaci u industriji konjičkog turizma jednako kao i specijalizirani stručnjaci za skijanje, surfanje i ronilačke turističke ponude. Kao i kod ostalih vrsta avanturističkog turizma, različiti proizvodi i usluge konjičkog turizma su dostupni po različitim cijenama, na različitim mjestima korisnicima koji se razlikuju ovisno o različitim ranije stečenim prethodnim vještinama i iskustvima (Tolls i Carr, 2020.).

4. RAZLIČITI OBLICI KONJIČKOG TURIZMA

Zahvaljujući stoljetnoj tradiciji u Hrvatskoj su konji i dalje nezamjenjivi na tradicijskim izložbama i manifestacijama, sajmovima, festivalima te modernijim načinima korištenja rekreacijskog i sportskog jahanja, što otvara mogućnost za brojne oblike konjičkog turizma koji turistima trebaju biti izuzetno atraktivni i zanimljivi. Uloga konja u ruralnom turizmu raste, konji se koriste u lovu, vožnji saonicama, terenskom jahanju, te u kontinentalnom turizmu služe ponekad za dopremanje ili otpremanje lovaca u lov ili odnošenje vode divljači vozeći se u zapregama. Nakon osnovne obuke u jahanju ili vožnji zaprega, rekreativci najviše uživaju u terenskom jahanju, vožnji kočijama ili saonicama.

Baban i sur. (2012.a., 2012.b.) ističu da uzgoj konja za Hrvatsku predstavlja veliki potencijal, čemu značajno pridonose duga tradicija uzgoja konja i prirodni resursi za uzgoj konja, ali i državne mjere i novčane potpore. Intenzivan je trend razvitka svih oblika konjičkog sporta, kao i interes za uzgoj ili samo rekreacijsko bavljenje konjima. Prema Baban i sur. (2012.a.) se za potrebe konjičkog turizma u Hrvatskoj mogu koristiti sve toplokrvne i hladnokrvne pasmine konja, ali najčešće, ipak, manje uzgojne vrijednosti. Tako se najčešće koriste autohtone pasmine (hrvatski hladnokrvnjak, hrvatski posavac i puno rjeđe međimurski konj zbog njegovog premalog broja u Hrvatskoj), zatim zaštićena pasmina (lipicanac), uzgojni tipovi (hrvatski toplokrvnjak i hrvatski sportski konj), gidrani, arapski konji, male pasmine konja i poniji, a tek onda ostale pasmine. Radni tipovi konja (tu se prije svega misli na hrvatske hladnokrvnjake i hrvatske posavce) koriste se za različite parade, natjecanja u vuči, vožnji zaprega te sudjeluju u drugim tradicijskim događanjima. Eksterijerne i interijerne osobine su veoma važne prilikom izbora konja za sve oblike konjičkog turizma. Pravilnom obukom i svakodnevnim treningom konji se mogu koristiti u svim segmentima konjičkog turizma. Briga o konju mora biti ispred ostvarivanja ekonomske dobiti i svih zahtijeva uzgajivača, trenera, vlasnika i turista. U držanju konja, treninzima i različitim oblicima korištenja svakodnevno moraju biti poticani najviši standardi hranidbe, zdravstvene higijene i sigurnosti konja u svrhu zdravlja i njegove dobrobiti. Osim toga, neophodna edukacija djelatnika u konjičkom turizmu pružila bi i veću fizičku sigurnost turistima na zadovoljstvo svih njegovih korisnika. Konjički turizam ima veliki raspon sadržaja koji privlače turiste iz različitih dijelova svijeta. Nekim oblicima konjičkog turizma turisti se mogu baviti aktivno ili pasivno. Konjički turizam se može podijeliti u više kategorija. Tablica 1. prikazuje na koji

se način moguće baviti se konjičkim turizmom u svrhu zadovoljavanja osobnih potreba, za vrijeme poslovnih i drugih događanja.

Tablica 1. Bavljenje konjičkim turizmom u vrijeme različitih događanja (prema Čačić i sur., 2012.)

Osobno zadovoljstvo	godišnji odmori, rođendani, posjeti obiteljima, sport i ostalo
Poslovno	sastanci, misije, poslovna predavanja, promocije i ostalo
Ostalo	zdravstveno, studijski, prakse, edukacije i slično

Osim toga, konjički se turizam može podijeliti na lokalni, regionalni, nacionalni i međunarodni. Korisnik konjičkog turizma može biti svaka osoba bez obzira na prethodno iskustvo, dob i spol (Čačić, 2012.). Aktivno uključivanje turista u konjički turizam pruža usluge i mogućnosti posjetitelju (turistu) fizičko sudjelovanje u različitim aktivnostima s konjima. Takav oblik konjičkog turizma je rekreacijsko jahanje, škola jahanja, terapija i aktivnosti pomoću konja, terenska jahanja, konjički edukacijski kampovi i drugo. Ovisno o pružatelju usluga jahanja, u ovakvom obliku konjičkog turizma, turist može jahati sa ili bez prethodnog iskustva. Pasivno uključivanje turista u konjički turizam pruža usluge gledanja profesionalnih jahača koji dolaze na natjecanje iz različitih krajeva ili manifestacije, festivali i ostala događanja koja predstavljaju društvene atraktivnosti određenog područja što privlači turiste. U ovaj oblik konjičkog turizma ubrajaju se sve discipline konjičkog sporta, utrka, različite prikaze i konjičke igre, kulturno-folklorne manifestacije i drugo. Turisti u njima većinom sudjeluju pasivno gledajući priređeno, ali se turistima također smatraju i sami sudionici, profesionalni ili amaterski jahači i vozači koji dolaze iz različitih dijelova svijeta sudjelovati u natjecanjima i tradicijskim manifestacijama. Jahači i vozači koji sudjeluju na nekim od nabrojanih natjecanja imaju dugi niz godina iskustva treniranja i sudjelovanja u različitim disciplinama konjičkog sporta, pa se tako većina njih konjima bavi i profesionalno.

4.1. Konjički turizam kao rekreacija

Konjički turizam mnogima može predstavljati rekreaciju i opuštanje, a nekima terapiju. U rekreacijsko jahanje svakako se ubraja škola jahanja ili sigurno samostalno jahanje u prirodi, terapija i sve ostale aktivnosti koje se provode pomoću konja i uz konje, a svakako su najčešće tražena terenska jahanja ili vožnja. U ovakvom obliku konjičkog turizma, turisti

kao jahači ne moraju imati prethodno iskustvo, ali tada trebaju jahati uz pratnju kvalificirane osobe – konjičkog vodiča. U Školi jahanja polaznici uče osnove jahanja i mogu se pripremati za polaganje jahaće dozvolu ili jahaće licence ukoliko se žele dalje educirati i sudjelovati na budućim natjecanjima u disciplini sporta za kojeg su se opredijelili. Većina ljudi upisuje školu jahanja kako bi isprobali nešto novo i osjećali uzbuđenje vladanja tako velikom životinjom, no velika većina ostaje dalje pohađati školu jahanja kako bi položili jahaću dozvolu želeći proširiti horizonte svog teorijskog i praktičnog znanja. U školama jahanja se većinom nude i kraća jahanja za početnike u ograđenom manježu u vremenskom razdoblju od 10 do 45 minuta uz vodstvo trenera za osobe koje samo žele kratko probati jahati. Terapijsko jahanje je pojam koji je uvriježen u Hrvatskoj, ali je on ranije korišten i za terapiju i rekreaciju djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Pojam podrazumijeva korištenje konja u fizioterapiji, pedagoškom jahanju, ergoterapiji, psihoterapiji pomoću konja te sportsko jahanje za osobe s invaliditetom. Jahanje je samo dio konjaništva koji donosi pozitivne aspekte zbog trodimenzionalnog kretanja konja koje slični pokretima hodanja čovjeka. Razne aktivnosti pomoću konja i na konju za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom provode stručno osposobljene osobe kao instruktori aktivnosti pomoću konja (Baban i sur., 2019.). Pokazalo se da terapijsko jahanje osim fizičke terapije pozitivno utječe i na psihološko zdravlje samog jahača. Bilo je nužno odvojiti terapiju od rekreacije zbog same provedbe programa, korisnika i osoba koji u njemu sudjeluju. Stoga su uvedeni pojmovi terapija pomoću konja (eng. Equine-Assisted Therapy) i aktivnosti pomoću konja (eng. Equine-Assisted Activities). Aktivnosti pomoću konja podrazumijevaju ostale aktivnosti s konjem i u konjskom okruženju koje nisu terapija, već rekreacija za korisnike. Intervencije pomoću konja su sve vrste terapija i aktivnosti u kojima se pomoću konja ostvaruju poboljšanja na psihofizičkom, senzomotoričkom, kognitivnom, emocionalnom i socijalnom razvoju. Terapija pomoću konja je jedna od terapija koja uključuje aktivnosti s konjem i/ili u konjskom okruženju. S obzirom na specifične terapijske ciljeve koji zahtijevaju specifične karakterne osobine, terapijski konj treba biti dobroćudan, staložen, strpljiv, poslušan i spreman na suradnju te potpuno desenzibiliziran na okolišne čimbenike (Baban i sur., 2020.). Terensko jahanje je najpopularniji oblik konjičkog turizma. U ovom obliku konjičkog turizma turisti jašu kroz šumu, polja, prelaze manje potoke, kupaju se s konjima u rijekama, jezerima pa čak i u moru ili mogu jednostavno samo jahati konje u hodu sigurnim puteljcima, uživajući u prirodi. Na terenskom jahanju se općenito koriste konji koji su naviknuti na različite terenske uvjete jahanja u prirodi, pa tako i zvukove te moguće iznenadne situacije. Vodiči moraju dobro poznavati ponašanje svakoga konja zbog

početnika jahača kao i jahaće staze kojim će voditi turiste, a podrazumijeva se prolazak različitim puteljcima ili plitkim vodama. Na terenska jahanja mogu ići turisti koji nikada nisu jahali, a u tom slučaju kroz prirodu većinom jašu hodom s iskusnim vodičem ili iskusni jahači koji mogu kasati i galopirati kroz prirodu te čak i preskočiti manju prepreku koja ime se nađe na putu. Slika 1. prikazuje oblik terenskog jahanja kroz predjele Like (mjesto Svračkovo selo) na angloarapskoj kobili Luni u vlasništvu Slavena Jerkovića.

Slika 1. Anđela Jerković na terenskom jahanju u Lici

(Autor: Slaven Jerković)

Tri su osnovna tipa uporabe konja u rekreacijskom jahanju. Terensko jahanje (trail) je oblik jahanja iz užitka radi boravka u prirodi i obilaska povijesno-kulturnih područja. Najčešće su to jednodnevna jahanja s početkom i završetkom na istome mjestu koja mogu biti dio stalne ponude ili su organizirane po dogovoru za pojedince ili manje grupe. Daljinsko jahanje (endurance) je više sportska disciplina nego rekreacija jer je to oblik jahanja u svrhu natjecanja na veće udaljenosti (od 20 km pa do 100 km i više), a udaljenosti su različite jer

zavise o nacionalnoj natjecateljskoj regulativi. Uz to, važnost izdržljivosti u jahanju kao sportske discipline je i u tome što se organizacijom natjecanja uvelike predstavljaju i komercijaliziraju izgrađene konjičke staze. Staze često povezuju konjičke centre, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, općine i gradove, ugostiteljske objekte itd. Višednevno jahanje (trekking) je uporaba i jahanje konja zbog putovanja na duže udaljenosti pri tome noseći sa sobom potrebnu opremu za putovanje i kampiranje ili uz organizaciju smještaja u lokalnim objektima i potrebnu logistiku. Uzimaju ga turisti koji, uz to što su zaljubljenici u konje, ljubitelji su i prirodnih ljepota i očuvanih krajolika. To je jahanje na duže udaljenosti i zato je višednevna avantura koja često povezuje razne kulturne, gastronomske i druge prepoznatljive lokacije određenog područja. Sve navedene vrste jahanja kontinuirano se koriste i na području Hrvatske.

4.2. Konjički turizam kao sport

Pravila Federation Equestre International (FEI - međunarodne konjičke organizacije) primjenjuju se na olimpijske discipline-preponsko jahanje, dresurno jahanje i svestranu uporabljivost konja-eventing) kao i kod utrka izdržljivosti (endurance), voltažiranja (gimnastike na konju), zapreznoga sporta i reininga (discipline u western jahanju), a posebni savezi propisuju pravila za galopske i kasačke utrke. Osim korištenja konja u navedenim sportskim disciplinama turisti češće konje koriste u različite rekreacijske i tradicijske svrhe. U radu će biti opisane samo discipline koje se održavaju u Hrvatskoj pod ingerencijom Hrvatskog konjičkog saveza (HKS-a), a to su preponsko i dresurno jahanje, daljinsko jahanje-endurance i konjički višeboj-eventing. Prema Baban (2014.) preponsko jahanje je najpopularnija disciplina konjičkoga sporta u kojoj se u parkuru pod različitim uvjetima ispituje sklad natjecatelja i konja. Najčešće je postavljeno 10-13 prepona koje se moraju preskakati zadanim redoslijedom, ukoliko nije riječ o specijalnoj utakmici. Pobjednik je natjecateljski par koji završi u najbržem vremenu sa što manje kaznenih bodova, odnosno sa što više pozitivnih bodova, ovisno o kategoriji utakmice. Dresurno jahanje se smatra umjetnošću i osnovom treninga svim drugim disciplinama konjičkog sporta. Od natjecateljskoga para se traži izvođenje niza određenih figura u hodu, kasu, galopu i prijelazi iz jedne vrste kretanja u drugu. Dresurni konj mora glatko i brzo odgovarati na najmanji znak iskusnog jahača, te izvesti zatražene kretnje bez napora. Svaka radnja ili pokret ocjenjuju se ovisno o kategoriji natjecanja. Daljinsko jahanje je ispit izdržljivosti konja i jahača, a cilj je proći dugačku stazu u prirodi u što kraćem vremenskom razdoblju i da se pri

tome konj ne iscrpljuje preko norme. U Hrvatskoj je daljinsko jahanje jako popularno jer se veliki broj vlasnika, uzgajivača i zaljubljenika u konje bavi terenskim jahanjem pa je upravo ovaj sport idealan za njihovu rekreaciju. Konjički višeboj je trodnevno kombinirano konjičko natjecanje u svestranoj uporabi konja-dresurno jahanje, cross country i preponsko jahanje. Vrlo je zahtjevna konjička disciplina koja od jahača traži veliko iskustvo u sve tri discipline konjičkog sporta i detaljno poznavanje sposobnosti vlastitoga konja. Cross-country je najuzbudljiviji i najzahtjevniji sveukupni test jahačevih sposobnosti. Bez obzira na vremenske prilike i terenske oblike jahač i konj moraju imati međusobno povjerenje, znanje i iskustvo kako bi mogli savladati mnoge prepreke na koje nailaze.

4.3. Konjički turizam kao kulturno-folklorne manifestacije

Konjičke manifestacije okupljaju mnoge zaljubljenike u konje i tradicijske običaje, pri čemu se čuva i sama baština nekog kraja., a cilj je očuvanje tradicije i ljubavi prema konjima bez kojih nije mogao biti zamišljen život ljudi iz toga kraja. Među najpoznatije kulturno-folklorne manifestacije u Slavoniji su Đakovački vezovi i Vinkovačke jeseni, pokladna jahanja, zatim svjetski popularna viteška igra Sinjska alka i mnoge druge. Korabi i sur. (2019.) navode da osim svoje osnovne djelatnosti očuvanja genetskog potencijala lipicanske pasmine, korištenja vrhunskih grla u zaprežnom i dresurnom sportu vrlo velik značaj ima turistička djelatnost DEĐ. Konjičke predstave odvijaju se tijekom cijele godine, a tematske predstave se odnose se: Božićni bal lipicanaca, Uskrs na Ergeli Đakovo, Đakovačke vezove, Dane otvorenih vrata, Manifestaciju Sv. Hubert, kao i vožnje kočijama, a u ponudi su dodatni programi za djecu. Turizam kao gospodarska aktivnost važan je dio održivog nacionalnog gospodarskog razvoja kako zbog brojnih resursa koje koristi, tako i zbog ostalih gospodarskih djelatnosti koje uključuje (Deže i sur., 2019.).

5. RAST UTJECAJA KONJIČKOG TURIZMA U EUROPI I SVIJETU

Potrebno je više znanstvenih i stručnih studija vezanih za međunarodnu situaciju u konjičkom turizmu, a neophodno je poznavati cjelokupnu situaciju u Europi. Kako bi se detaljnije utvrdilo jesu li određeni proizvodi konjičkog turizma uspješni, trebali bi se kvalificirati kao ekoturizam i trebalo bi proučiti kakve učinke mogu proizvesti u lokalnoj zajednici. Za procjenu utjecaja na prirodna ili modificirana okruženja potrebna je detaljna studija pojedinog konjičkog sporta te turističkih djelovanja unutar pojedine destinacije (Manhas i sur., 2016.). Važno je provoditi analize studija slučaja unutar budućih istraživanja. Iako su studije slučaja presudne za razumijevanje lokalnih problema, trenutačno nedostaju čak i najosnovniji kvantitativni podaci o konjičkom turizmu. Stoga bi prvi prioriteti budućih istraživanja zasigurno trebali biti najosnovniji, a to je utvrđivanje ukupnog ekonomskog razmjera sektora konjičkog turizma, no nisu dostavljeni podaci o udjelu novca koji su zaradili organizatori i koji se mogu pripisati zaslugama vezanim isključivo za konjički turizam. Na pitanja koji se točno proizvodi nude, gdje i po kojoj cijeni, najčešće nema odgovora. Nadalje je nepoznanica koliko konji doprinose zaradi na turizmu i kako se ponuđenim uslugama pridonosi zadovoljstvu turista. Zatim, izuzetno je važno poznavanje cijene koštanja ukupnih troškova držanja jahaćih konja te rad vodiča dostupnih turistima. Postoje mnoga istraživačka pitanja iz perspektive ponude i potražnje, ali na njih često nema odgovora.

5.1. Konjički turizam u Europi

Europa je centar konjičke tradicije i sve zemlje kombiniraju nacionalna obilježja sa kulturnom baštinom (Kline i sur., 2015.). Isti autori navode kako su Europljani nasljednici kraljevskih tradicija jahanja koje su se širile tijekom renesanse, dok su ranije korištene srednjovjekovne konjičke tehnike zastarjele, a bile su i prečesto jako grube, jer se nije toliko vodilo računa o dobrobiti konja. Ovo zajedničko podrijetlo danas djelomično objašnjava povezanost europskih konjičkih tradicija koje ipak otkrivaju nacionalne i regionalne značajke. Međutim, znanost i tehnički napredak i povezane društveno-ekonomske promjene su oslabili dugogodišnju ulogu konja u 20. stoljeću. Konji su preživjeli moderno doba kao izvor sporta i razonode u potrošačkom društvu (Pickel-Chevalier, 2015.).

Suočeno s takvim promjenama, postavilo se pitanje opstanka klasičnog jahanja. Razne konjičke škole u Europi i dalje održavaju tu tradiciju: Španjolska škola jahanja u Beču, Cadre Noir de Saumur, Kraljevska Andaluzijska škola konjičke umjetnosti Jerez i Portugalska škola konjaničke umjetnosti u Lisabonu. Cilj im je zaštititi klasične stilove jahanja u svojim zemljama, predstavljajući ih kao materijalnu i nematerijalnu baštinu, što je u konačnici dovelo do registracije na UNESCO-vom Reprezentativnom popisu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva i to Equation u francuskoj tradiciji koju predstavlja Cadre Noir de Saumur (na popisu je od 2011.) i Španjolska škola jahanja u Beču (od 2015.).

U Francuskoj, Comité National de Tourisme Equestre se bavi razvojem i promicanjem konjičke turističke djelatnosti od 2000. godine. Kontinuirano omažu u podizanju međunarodnog profila konjičkog turizma, a već prije spomenuta organizacija FITE) je osnova za njezinu inicijativu (www.ffe.com). Francuska, kao i Mađarska imaju veliki potencijal u razvoju konjičkog turizma. Broj jahača i članova u posljednjih nekoliko godina se povećao (u 2014. godini broji preko milijun jahača i preko 2500 jahaćih centara). Prema Notzke (2020.) u Španjolskoj je bilo 157.965 uzgajališta i centara s ukupno 683.645 životinja (2011. godine). Postojalo je 500 tvrtki čiji je osnovni posao bio konjički turizam. Najčešće aktivnosti su seoski smještaj uz korištenje usluga jahanja (30,4%) ili aktivnosti vezane uz tradicijske sajmove i sportska okupljanja (25,3%). Samo 6,5% se odnosilo na daljinska jahanja. Kao i na Islandu, većina je domaćih turista, a samo njih 25% su stranci.

5.2. Konjički turizam u Svijetu

Porast konjičkog turizma u globalnoj ekonomiji se također bilježi u Sjevernoj Americi. Keaveney (2008.) tvrdi kako je kanadska industrija konja doprinijela više od 19 milijardi dolara gospodarstvu i podržavala je više od 154.000 radnih mjesta godišnje. Vaugeois (2014.) naglašava da je u provinciji Britanske Kolumbije najveći porast vlasništva konja u rekreacijskom sektoru. U provinciji približno 22.000 domaćinstava posjeduje 95.000 konja na ukupno 145.000 hektara obradivog zemljišta (HCBC, 2009.). Prema Vaugeoisu, konjička industrija u Britanskoj Kolumbiji generira 740 milijuna dolara u gospodarskim aktivnostima, uključujući 7.200 stalnih radnih mjesta i 73 milijuna dolara izravnih državnih poreznih prihoda. Kao i u Španjolskoj i na Islandu, broj konja i farmi se povećao tijekom posljednjeg desetljeća s kretanjem od više vlasnika na malim gospodarstvima koja su zainteresirana za rekreacijske aktivnosti (hgut.no.). Konjička industrija i konjički turizam su također postali

važan segment u Australiji (Ollenburg, 2005.). Prema Schmudde (2015.) prihodi konjičke industrije su se procjenjivali na 10 milijardi dolara godišnje. Vijeće konjičke industrije Australije definira sadržaj industrije kroz galopske utrke, različite konjičke aktivnosti, turizam, maloprodaju, edukacijske djelatnosti, uzgajivačka društva, rekreacijske aktivnosti, istraživanje i razvoj. Tržište australskog konjičkog turizma čini više od 5000 jahača koji putuju tjedno s konjima. Jahanje u arenama ili na otvorenom, natjecanje u zdravstvene ili rekreacijske svrhe, popularna je aktivnost u Australiji. Najveće australsko rekreacijsko društvo za konje ima 9.500 članova i više od 170.000 registriranih konja (ashs.com.au.). Bez obzira na raznolikost konjičkih kultura, konjički turizam je postao stvarna specifična djelatnost, podrška lokalnom i globalnom gospodarstvu uključenih regija i zemalja. Ovi rezultati svjedoče o sposobnosti konjičkog turizma koja ima važnu ulogu u održivom razvoju turizma, posebno u ruralnim i zaštićenim područjima. Kroz ove različite primjere se može vidjeti snaga konjičkog turizma koji doista može dostići održive kriterije. Ipak, zbog socijalnih, kulturnih, povijesnih i okolišnih čimbenika lokalnog društva, favorizirat će se neka pitanja iznad ostalih (Dashper, 2020). Tri studije slučaja predstavljaju tri vrste održivog konjičkog turizma: a) ekonomski, socijalni i kulturni, b) ekonomski i prirodni orijentiran, c) konjički turizam usmjeren na okoliš i gospodarstvo, oko konja kao biološkog nasljeđa - u vezi s ekoturizmom (Ollenburg, 2005.). Sva tri slučaja općenito odgovaraju održivim kriterijima-lokalni gospodarski razvoj za povećanje broja turista uključivanjem populacije domaćina, interkulturalnih sastanaka donoseći pozitivno iskustvo za lokalno stanovništvo i turiste, ekološka svijest i politika zaštite okoliša), ne mogu dosegnuti sve njih na istoj razini. Ova činjenica nije jedinstvena za održivi konjički turizam, ali karakterizira gotovo sve oblike održivog razvoja, budući da je sposobnost stvaranja razvoja koji pokriva sva moguća teško postavljena pitanja zbog povijesnih, socijalnih, ekonomskih i okolišnih lokalnih razlika čak u istoj zemlji (Tomljenović i sur., 2018.). Uspjeh održivog konjičkog turizma se temelji na sposobnosti sudionika zajednički radeći na izbjegavanju sukoba interesa. Kako bi turistički projekt postao održiv, potrebno je povezati različite vrste sudionika na nacionalnoj i lokalnoj razini, ali i od poslovnih do ekoloških i teritorijalnih predstavnika. Jahanje na otvorenom i konjički turizam nude mogućnost sigurne avanture koja bi se mogla činiti kontradiktornom, ali stvarnost konjičkog turizma je vrlo različita. Izleti se unaprijed pažljivo izvršnom profesionalnošću usluge organiziraju jahači centri ili specijalizirani organizatori putovanja s korištenjem vještina iskusnih jahača planirano nekoliko dana unaprijed uz suvremenu tehnologiju, preuzimanje zemljopisnih karata i poznatih ruta uz sve veću uporabu GPS-a).

6. KONJIČKI TURIZAM U MAĐARSKOJ

Mađarska ima dugu tradiciju uzgoja i korištenja konja, pa ju s pravom, upravo zbog njezine povijesti i tradicije bavljenja konjima, često nazivaju konjičkom nacijom. Od 1930. godine, Mađari su počeli istraživati na konjima, a kasnije su se organizirale konjičke ture i osnovane su prve udruge. Ured Vladinog povjerenika za Mađarsku je priopćio da se ulaganjem nastoji stvoriti održiva, osigurana kvalitetna i aktivna konjička mreža u Mađarskoj. Projekti su već uspješno odredili mrežu konjičkih ruta stvarajući ukupno 1.813 km konjičkih staza s oko 16 stajališta. Rad projekata usmjeren je na pripremu pružanja usluga, organiziranje u razvoju i plasiranju iste vrste i kvalitete usluga na stajalištima. Osim toga, postojat će turistički portal i aplikacija koja će upravljati jahaćim rutama, a predsjednik Mađarske udruge za opću dobrobit u konjičkom turizmu, János Lóska je istaknuo kako bi se konjički turizam trebao povezati s ostalim aktivnostima i pružiti turistima složene pakete usluga (hungarianinsider.com). Mnoga od glavnih konjičkih turističkih mjesta su „mali dragulji“ mađarskog konjaništva. Najčešće su to posjeti ergelama gdje posjetitelji mogu odabrati i kupiti konja na aukcijama konja. Najveći problem razvoja mađarskog turizma je nedostatak usklađene institucionalne mreže koja pruža osposobljavanje i obrazovanje u turizmu. Preduvjetom za mađarski turizam se smatra mreža koja se temelji na turističkoj destinaciji, odnosno mjestima koja ugošćuju turiste (Könyves, 2009.).

Ovi učinci su posljedica niske razine znanja, nedostatka informacija, financijske poteškoće i nedostatak vremena. Znanje, edukacija i adekvatna oprema je nužna za kvalitetan razvoj konjičkog turizma, kako u Mađarskoj i Hrvatskoj, tako i u ostalim zemljama. Konjički turizam je popularniji populaciji koja je ekonomski aktivna i mlada. No, takvo stajalište bi trebalo u potpunosti promijeniti. Od 1990. godine se kontinuirano povećavaju zahtjevi za poboljšanjem i unapređenjem konjskih štala i turističkih usluga. Nažalost, nema dovoljno stručno osposobljenih jahaćih vodiča, trenera i stručnjaka na najvišoj razini. Osim toga, nedostatak poznavanja stranih jezika također utječe na razvoj konjičkog turizma u Mađarskoj kojeg bi svakako trebalo razvijati (Könyves, 2009.). Razvoj konjičkog turizma se mora realizirati u dijelu ruralnog razvoja. Cilj razvoja konjičkog turizma treba biti u skladu sa očekivanjem posjetitelja, za što postoje preduvjeti, ali koje treba realizirati i ostvariti. Uprava turističke destinacije bi mogla pružiti osnove za razvoj konjičkog turizma na lokalnoj razini, osnove za razvoj proizvoda, kontrolu kvalitete i upravljanje kvalitete na

regionalnoj razini. Najvažniji ciljevi bi mogli biti razvoj regionalnog konjaništva povećavajući atraktivnost konjaništva učvršćivanjem u turističko odredište.

Konjička akademija Pannon sa Sveučilišta u Kaposváru ima aktivnu ulogu u obrazovnim programima sveučilišta, posebno u nastavi i osposobljavanju studenata koji se specijaliziraju za konjički sport. Njihova jedinstvena infrastruktura omogućava učenje teorije i provedbu prakse na visokoj razini. Također, Akademija je domaćin prestižnih nacionalnih i međunarodnih prvenstava u konjičkom sportu što je idealno za razvoj konjičkog turizma, a osim toga nudi mjesto za osposobljavanje studenata na diplomskim studijima, budućim upraviteljima ergela, inženjerima stočarstva ili inženjerima poljoprivrede na Fakultetu poljoprivrednih znanosti i zaštite okoliša. Osim toga, Akademija također pruža usluge stručnih tečajeva za stočare, trenere konja i terapijske obuke konja. Za sve navedene aktivnosti, akademija raspolaže s infrastrukturom koja podrazumijeva tri natkrivene jahaonice i vanjskom stazu koja se koristi u sezoni. Konjička akademija Pannon surađuje s drugim partnerskim institucijama Francuske (Cadre Noir de Saumur), Nizozemske (Wageningen), Njemačke (Warendorf) te jahaćim udrugama-Mađarska konjička federacija i Mađarska udruga za terapijsko jahanje), kako bi pružili kvalitetne usluge stručnog usavršavanja (english.ke.hu). Na Akademiji je 2013. godine osnovan Odsjek za hipologiju s ciljem pružanja visokog obrazovanja u području znanosti o konjima. Cilj toga diplomskog programa je obrazovati stručnjake za inženjere u konjičkom sportu koji svoje znanje mogu upotrijebiti i u sektoru stočarstva i u području konjičkog sporta. Studenti tako stječu znanje potrebno za nastavak studija na razini magisterija (english.ke.hu).

Ova konjička akademija može biti dobar primjer i podloga za dobru praksu konjičkog turizma.

Upravo zbog toga, suradnja Sveučilišta poljoprivrede i biotehničkih znanosti MATE u Kaposváru i Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima omogućava stjecanje kvalifikacija u području rada s konjima, profesionalnog bavljenja konjičkim sportom i pružanja usluga u ruralnom turizmu. Projekt je usmjeren na razvoj obrazovnih sadržaja za studente i odrasle polaznike koji trenutno nemaju mogućnost na odgovarajući način razvijati kompetencije u području konjogojstva i konjičkog sporta. Iz tog će se razloga u sklopu projekta izradom tehničke projektne dokumentacije za izgradnju jahališta, zatvorene hale, štale za konje i popratnih prostorija stvoriti preduvjeti za uspostavu regionalnog centra za

konjogojstvo i konjički sport, a Visoko gospodarsko učilište će u sklopu ovoga projekta kroz niz radionica s ključnim dionicima iz područja konjogojstva i konjičkog sporta, zajedno s projektnim partnerom – Sveučilištem MATE u Kaposváru, razviti nove kolegije i programe cjeloživotnog učenja iz područja konjogojstva i konjičkog sporta. Rezultat projekta bit će dostupnost odgovarajućih programa kako u visokom obrazovanju, tako i u području programa cjeloživotnog učenja iz područja uzgoja i držanja konja koji će u nadolazećem razdoblju biti dostupni polaznicima zainteresiranim za konjički sport ili razvoj ruralnog turizma koji uključuje držanje konja i ponudu sadržaja koji uključuju jahanje.

7. KONJIČKI TURIZAM U HRVATSKOJ

Turizam je u Hrvatskoj izuzetno važna gospodarska aktivnost. Za razliku od prije 10-ak godina, kada se Hrvatski turizam svodio uglavnom na ponudu Jadranske regije i to tijekom ljetnih mjeseci, posljednjih godina je prisutan snažan trend širenja turističke ponude i u ostale dijelove Hrvatske. Kontinentalni turizam, a posebno ruralni sve je jači, ponuda sve bogatija, a ponuditelji šire svoju ponudu osim na smještajne kapacitete i ponudu gastro- etno sadržaja i na ostala područja. Aktivni turizam je sve više tražen od strane ljudi željnih ne samo novih krajolika, dobre hrane i kulturnih znamenitosti, već i aktivnosti koje nude određenu razinu tjelesne aktivnosti, pa i avanture. Konjički turizam već je prisutan na hrvatskom turističkom tržištu. Ljudi su prepoznali potencijal, interes je neosporan te ga nude u svojim sadržajima sve više. Prednosti konjičkog turizma su:

- Provodljiv je cijele godine
- Tražen je cijele godine
- Nudi korisnicima novu vizuru i perspektivu, jer je s konja sve podignuto na visinu oko 2,5 m iz perspektive jahača
- Povezuje čovjeka s životinjom i prirodom
- Povezuje lokalne ugostiteljske, kulturne i ostale resurse i kapacitete
- Širi lokalne proizvodne kapacitete jer konji imaju velike logističke potrebe
- Lokalnoj zajednici donosi nove sadržaje i nove posjetitelje

Za sada zakonom nije regulirano tko i pod kojim uvjetima smije voditi turiste i ostale korisnike na takve konjičke ture, pa je na terenu prisutno puno improvizacija i nestručnih postupaka, čime se dovode u opasnost korisnici, ali i ostali ljudi i imovina na rutama koje koriste. Također se u razvijeni svijet, koji poznaje standarde držanja konja, kao i jahačkih vještina ponekad šalje kriva poruka i degradira ugled Hrvatske kao turističke destinacije. Zbog svega navedenog postoji ozbiljna potreba za obrazovanjem stručnog kadra koji će udovoljiti sve većim zahtjevima na ovom gospodarskom području.

Konjička industrija obuhvaća relativno veliki spektar aktivnosti s konjima, a često je sport pokazatelj dobro razvijene konjičke industrije. Konji u sportu i rasplodu mogu biti, a i jesu dio konjičkog turizma, jer turističku aktivnost upravo čine posjeti konjičkim natjecanjima i ergelama (Čačić, 2012.). Hrvatski savez konjičkog turizma (HSKT) koji je osnovan 2013. godine upravo u Koprivničko-križevačkoj županiji je prestao s radom. Cilj osnivanja je bio

razvoj i promocija konjičkog turizma u Hrvatskoj. Definirao ga je kao uključenost svih potencijala konja bez obzira na pasminu, koji se na human i odgovarajući način uz odgovarajuću skrb koriste za iznajmljivanje, konjičke manifestacije, utrke, sportska događanja, izložbe, prikaze, parade, te jednodnevna i višednevna događanja, terenska jahanja te brojne druge sadržaje koji su inovativno osmišljeni prema ciljanim posjetiteljima odnosno turistima. Najvažnije stavke prilikom osiguravanja kvalitete usluge uključivao je infrastrukturu te pozadinski tim koji se brinuo za zdravlje i dobrobit konja. Upravo zbog toga, ovakva mjesta moraju sadržavati odgovarajuću infrastrukturu te certificiranje trenera i instruktore jahanja koji su dobri pedagozi. Svi moraju posjedovati odgovarajuća znanja kako bi konjima mogli pružiti odgovarajuću skrb, ali i osigurati pravilno i sigurno vodstvo i za turiste i za životinje (explorecroatia.eu). Pravi potencijal za razvoj konjičkog turizma u Hrvatskoj je golem, no trenutna slika ne odražava njegove prave mogućnosti. Ipak, posljednjih godina se sve više osnivaju klubovi i udruge koje nude aktivnosti jahanja u prirodi te turističkog jahanja, a od 2019. godine u Hrvatskoj postoje i registrirani, obrazovani turistički vodiči za konjički turizam (Tomljenović i sur., 2018.).

Zadaća konjičkih turističkih vodiča nadilazi radne zadatke običnih. Oni moraju biti obučeni za pružanje prve pomoći, poznavanje konja i njihovog ponašanja te poznavanje brige o konjima. Moraju znati promatrati i skrbiti o zdravstvenom stanju i dobrobiti životinje, također se trebaju brinuti o pravilnoj hranidbi, ali i poznavati psihologiju ponašanja samih životinja kako bi ih mogli spojiti s nepoznatim jahačem ovisno o sposobnostima i temperamentu konja. Između ostalog, oni proučavaju anatomiju i opremu vezanu za jahanje te vode brigu i njeguju i treniraju životinje. Ukoliko su pravilno školovani, njihove kompetencije ulijevaju sigurnost turistima te samim time pružaju im bolje iskustvo. Dodatno, za vrijeme jahanja te razgledavanja nacionalnih ljepota, turistički vodiči upoznaju turiste s florom i faunom prostora kojim se jaši, o karakteristikama i običajima kraja te povijesne podatke za koje se smatra da bi turistima mogli biti interesantni (bjelovarska.stvarnost.hr).

ENGEA je prva Nacionalna udruga konjičkih turističkih vodiča u Hrvatskoj te njezini članovi naglašavaju kako je za njihove korisnike jahanje način života jer žele provoditi i svoje godišnje odmore te upoznavati atraktivne krajeve i druge kulture upravo s leđa konja. Pored okupljanja konjičkih turističkih vodiča ENGEA Hrvatska provodi i edukaciju za nove konjičke turističke vodiče ali i osposobljena je za projektiranje, izradu i certificiranje

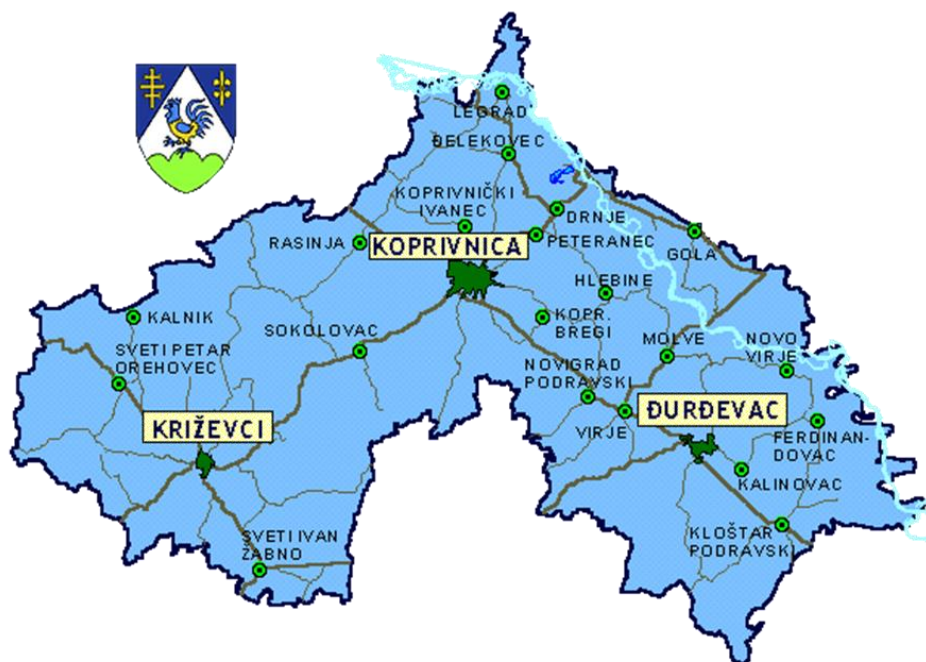

konjičkih turističkih staza. Prva skupina članova Udruge završili su svoju edukaciju za jahaće turističke vodiče u Italiji dok je većina školovana u Hrvatskoj. Hrvatska udruga ENGEA je dio istoimene organizacije koja u svijetu broji gotovo 35.000 članova. Proširena je u 8 europskih zemalja – od Italije, Grčke, Slovenije, Cipra, Austrije, Njemačke, Francuske i Hrvatske, a izvan Europe djeluju na Kubi, Panami, Argentini i Wyomingu u SAD-u. Sjedište im se nalazi u Italiji, a članice dobivaju pomoć oko prijevoda podataka o odmoristima i stazama te oko organizacije putovanja i ruta (bjelovarska.stvarnost.hr).

U Republici Hrvatskoj postoji velik broj funkcionalnih staza od kojih je većina u funkciji nekog oblika turizma ali jako mali broj ih je pregledan od stručnih osoba. Zahvaljujući TZ RH te TZ iz Sisačko-moslavačke, Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke, Varaždinske i Krapinsko-zagorske županije na karti RH pojavile su se staze koje su pregledane i certificirane. U pobrojanim županijama 2019. certificirane su staze u ukupnoj duljini od 448 km. Pogledaj sliku. Tijekom 2021. certificirano je još 53 km konjičkih staza na području Krapinsko-zagorske Županije te još 40 km na području Splitsko-dalmatinske županije.

7.1. Turizam Koprivničko-križevačke županije

Koprivničko-križevačka županija (Slika 2.) se nalazi na sjeverozapadnom dijelu Hrvatske te sa sjeverno-istočnom stranom graniči s Mađarskom. Prostor Koprivničko-križevačke županije je raznolik te raspolaže s površinom od 1.748 km² i ima oko 124.467 stanovnika. Na sjeverno-istočnom dijelu Županije nalazi se rijeka Drava, te nalazišta nafte i zemnog plina. Prostor Kalničkog gorja i Bilogore obilježava brdski dio Županije.

Slika 2. Karta Koprivničko-križevačke županije

Izvor: kckzz.hr

U Koprivničkoj-križevačkoj županiji ističu se tri grada: Koprivnica, Križevci i Đurđevac. Koprivničko-križevačka županija ima čvrste temelje za razvitak konjičkog turizma. Najpoznatije turističke manifestacije su Renesansni festival u Koprivnici, Legenda o Picokima u Đurđevcu te Križevačko Veliko Spravišće u kojima znatnu ulogu imaju upravo konji. Postoje i mnogi konjički klubovi koji mogu biti primjer razvijenog konjičkog turizma u ovoj županiji. Neki od takvih primjera su prvenstveno Akademski konjički klub Križevci, Konjički klub Galop Team, Konjički klub Đurđevački graničari, Udruga Potkalnički konjari, Konjički klub Potkova i mnogi drugi.

Koprivnicu obilježava povijesna, kulturna i gospodarska vrijednost, a grad je okružen šumom, livadama i oranicama. Na mjestu nekadašnje tvrđave koju su izgradili u 16. stoljeću zbog turske opasnosti, nalazi se centar grada odnosno Zrinski trg (smart-travel.hr).

Renesansni festival u Koprivnici je povijesni spektakl iz prošlosti koji okuplja oko 1.300 kostimiranih sudionika iz Rusije, Poljske, Češke, Italije, Slovenije, Slovačke, Austrije, Njemačke i Mađarske. Ovu manifestaciju posjeti oko 50 tisuća posjetitelja, a iz godine u godinu taj se broj povećava (www.renesansnifestival.hr).

Sudionici predstavljaju Koprivničke mušketire, vitezove, kuhare, krčmare, dame, zabavljače, kmetove i mnoge druge, a festival se održava na prostoru bedema koji je prekriven kulama, srednjovjekovnim šatorima i logorima. Prikazuju se scene iz srednjovjekovnog života kao što je viteštvo, glazba, ples, opsada, te se pripremaju srednjovjekovna jela od divljači, kopuna i biljke koprive po kojoj je grad Koprivnica i dobio naziv.

U mjestu Peteranec nalazi se Konjički klub Galop Team čiji je cilj natjecanje u disciplinama preponskog i dresurnog jahanja. Osim sporta, Galop Team pruža usluge škole jahanja te redovito održavaju kondiciju konja svakodnevnim treninzima. Raspoložu s dva pješčana terena, a u planu je izgradnja zatvorene jahaonice i šetalice za konje. U klubu je trenutačno smješteno 25 konja, a u budućnosti planiraju izgraditi još jednu štalu za konje jer zanimanje za ovaj sport i konjički turizam u njihovoj županiji sve više raste.

Slika 3. Viteška borba na renesansnom festivalu

Izvor: www.renesansnifestival.hr

Slika 4. Jahači na renesansnom festivalu

Izvor: www.renesansnifestival.hr

U Đurđevcu se održava poznata scenska priredba-"Legenda o Picokima". U Đurđevcu djeluje i Konjički Klub Đurđevački graničari koji trenutačno posjeduju 15 konja. Klub sudjeluje u scenskoj priredbi-"Legenda o Picokima", provode školu jahanja, terapijsko jahanje, a osim toga domaćini su Croatia Cupa u daljinskom jahanju, a interesantno je i što održavaju edukacijsko–društveni dječji kamp.

Udruga Potkalnički konjari nalazi se na Kalniku. Udruga djeluje već 10 godina i ima preko 50 članova. Poznata i u svijetu zbog snimanja filma Winnetou prema kojemu su izgradili istoimeno selo Winnetou gdje se snimao film. Selo su izgradili članovi udruge, pokazalo se kao odlična destinacija za ljubitelje zapadnog stila i indijanaca.

Konjički klub Potkova nalazi se u mjestu Rasinja nedaleko od Koprivnice. Klub se bavi prvenstveno rekreacijskim jahanjem, a osim toga sudjeluju u različitim manifestacijama, konjičkim igrama i jašu kroz podravska sela, šume, vinograde, potoke i mnoge druge destinacije. Budućnost vide u terenskim jahanjima konjičkim stazama.

Koprivničko-križevačka županija ima bogatu povijesnu i kulturnu baštinu s razvijenom kulturnom tradicijom. Međutim, kada je u pitanju konjički turizam ove županije, možemo sa sigurnošću reći da se počeo razvijati i stvarati veliku ulogu u turizmu općenito. Ljepota prirode, dugogodišnja konjička tradicija, autohtone pasmine konja, bogata povijesna i kulturna baština, vrhunska domaća gastronomija i gostoljubivost domaćina sve zajedno može unaprijediti turističku ponudu te potaknuti razvoj konjičkog turizma u svim navedenim čimbenicima.

U Koprivničko-križevačkoj županiji je prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije (HPA) zabilježen trend porasta broja konja (Nervo i sur., 2017.), a uzlazni trend se povećava iz godine u godinu. U 2020. godini broj registriranih kopitara u ovoj županiji raste na 849, od kojih je 798 konja te 51 magarac (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu-HAPIH, Osijek, 2021.). S obzirom na sve prirodne i povijesne ljepote, Koprivničko-križevačka županija već ima temelje koji bi pomogli u razvitku konjičkog turizma, a osim toga zanimanje mladih za ovu vrstu turizma sve više raste. Čačić i sur. (2021.) zapažaju sve veći interes djece za konje što je potencijal u razvoju konjičke industrije u Hrvatskoj za uzgoj i bavljenje konjima. Zanimanje mladih za bavljenje konjima počinje već u nižim razredima osnovne škole. U nekim državama s razvijenom konjičkom industrijom, a i u nekim dijelovima Hrvatske postoje klubovi koji pružaju mogućnost bavljenja konjičkim sportovima na ponijima. Poniji predstavljaju početak bavljenja konjičkim sportom, bilo to kao hobi, rekreacija ili profesionalno bavljenje konjima. U istom radu su autori objavili podatke anketa u koje je bilo uključeno 3.568 djece u osnovnim školama na prostoru 13 hrvatskih županija. Ispitivanje je obuhvatilo 50,7% (1.809) dječaka i 49,3% (1.759) djevojčica. Analiza je pokazala da je 2.464 (71,4%) djece imalo izravan kontakt s konjima, a od 941 ispitanika koji nije imao izravan doticaj s konjima bi njih čak 54% bi se željelo družiti s konjima. Uočeno je da osnovne škole imaju velik utjecaj u poticanju djece bavljenjem konjima kroz različite teorijske i praktične programe. Sve se više vodi djecu na izlete, ali i dalje nedostaju programi obrazovanja za poticaj i razvoj konjičke industrije u Hrvatskoj.

Godine 2014. u Koprivnici je svečano otvorena Turistička konjička staza Koprivničko-križevačke županije. Prva je i jedinstvena konjička staza u Hrvatskoj koja objedinjuje turističku ponudu obiteljskih turističkih gospodarstava, ugostiteljskih objekata, vinskih cesta i svih ostalih sadržaja koji se na konjima kroz jahanje mogu ponuditi kao proizvod ove

županije stranim turistima. Oko 280 km staze podijeljeno je u tri regije: koprivničku, križevačku i đurđevačku. Otvorenje konjičkih staza bio je prvi korak prema konjičkom turizmu kojeg bi se još dodatno moglo unaprijediti (kckzz.hr). Bliska suradnja s Bjelovarsko – bilogorskom županijom gdje je ovaj tip turizma razvijeniji može pomoći u dijeljenju iskustava kako bi se izbjegli potencijalni problemi. Koprivničko–križevačka županija je u suradnji s Bjelovarsko–bilogorskom županijom radila na uređenju dodatnih 300 km staza za jahanje koje su danas i certificirane. U sklopu projekta se planira dodatna izgradnja novih kilometara, a plan je proširiti konjičku turističku stazu od Koprivnice, kalničkog gorja, sjevernih obronaka Bilogore, grada Križevaca i na kraju, povezivanje sa Zagrebačkom županijom. Ispplanirana je i razvijena konjička turistička staza koja se proteže od mjesta Jabučeta, Virja, Đurđevca, Molva pa sve do Malog Bukovca kako bi se povećala ponuda u aktivnom turizmu, a razvijena je i podloga za porast dolazaka gostiju. Naravno, potrebno je unaprijediti razvoj konjičkih turističkih staza, pridruženih centara i povezivanje usluga (TZ KKŽ, Elaborat certifikacije, 2019.).

Slika 5. Turistička konjička staza Koprivničko-križevačke županije

Izvor: kckzz.hr

Poticanjem intenzivnog bavljenja konjima, uzgojem konja, korištenjem konja u sportu i turizmu pridonosi sveukupnoj dobrobiti za stanovništvo, gospodarstvo, a i razvoju i zaštiti biološke raznolikosti zemlje (Nervo i sur., 2017.). Dobri su primjeri dosadašnjih turističkih odredišta koji na svojem gospodarstvu nude usluge jahanja. Osim jahanja, turisti na nekim odredištima mogu kušati domaće vino i hranu, mogu prenoćiti i naučiti o tradiciji županije ili jednostavno opustiti se i uživati u prirodi i ljepotama ovog područja, bilo na leđima konja ili ne. Primjeri dobre prakse mogu uvelike pomoći u razvoju konjičkog turizma, promociji, suradnji, te u razvitku novih ideja.

Akademski konjički klub Križevci i Visoko gospodarsko učilište u Križevcima obilježili su ove godine 40. obljetnicu sportskog djelovanja Kluba i 41 godinu konjogojstva i konjičkog sporta u okviru znanstvenog i nastavnog djelovanja Učilišta. Prilika za uzgoj holstein konja nastala je u trenutku kada je Poljoprivredni institut u Križevcima počeo obnavljati nastavne praktikume. Zahvaljujući osnivanju konjogojskog praktikuma uvezene su prve holsteinske kobile iz Njemačke, koje su činile uzgojno jezgro za osnivanje Ergele, odakle se uzgoj širio u Hrvatskoj i u Sloveniji. Prva grla su uvezena 8. ožujka 1980. i to 4 ždrebne kobile iz 3 različite uzgojne linije koje su se oždrijebile već u karanteni. Iduće godine su uvezene još dvije kobile i jedan pastuh koji su činili konjogojški praktikum. Konjogojstvo je kao predmet uvedeno u nastavni program na Srednjoj i Višoj poljoprivrednoj školi u sastavu Poljoprivrednog instituta u Križevcima. Učenici i studenti, koji su se tada školovali u Križevcima i danas predstavljaju značajan čimbenik u konjogojstvu i konjičkom sportu u Hrvatskoj. Ostavili su traga i kao članovi Konjičkog kluba koji djeluje od 1981. godine sve do danas, pod različitim imenima. Kroz klub su u ovih 40 godina prošle tisuće jahača i članova. Jahači su osvajali brojna odličja na preponskim natjecanjima, osvajajući juniorska i seniorska prvenstva Hrvatske, pa i juniorsko zlato na Balkanijadi. Specifičan uzgojni program provodio se u Ergeli Centra za konjogojstvo i konjički sport Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima i u privatnom uzgoju.

Udruga uzgajivača Holstein konja Hrvatske osnovana je 26. travnja 1986. u Križevcima. Širenjem uzgoja i povećanjem interesa uzgajivača i drugih uzgojnih tipova sportskih konja, 1997. Udruga mijenja ime u današnji naziv Hrvatska udruga uzgajivača sportskih konja. Genetski sastav, odnosno zastupljenost linija i rodova uvezenih grla imalo je direktan utjecaj na značajke današnjeg uzgojnog tipa Hrvatskog sportskog konja. Udruga je konstituirana sukladno svjetskim modernim uzgojima, ima izrađenu svu potrebnu uzgojnu dokumentaciju,

usklađenu s zakonskim propisima RH i s propisima Svjetske federacije uzgajivača športskih konja–WBFSH, čija je punopravna članica od 2008. godine (Baban, 2021.; Gregić i sur. 2018.).

Konji su u početku osnivanja bili u vlasništvu Visokog gospodarskog učilišta koji je klubu stavio na raspolaganje korištenje konja u školi jahanja, a klub je zauzvrat pomagao učilištu oko skrbi i treniranja konja. U klubu se nalaze 4 konja koja su u privatnom vlasništvu, a ostali su visokokvalitetna grla hrvatskog sportskog konja. Konjički sport u Križevcima je bio vrlo razvijen te je postojala Ergela u kojoj su se uzgajali konji pasmine Holstein. Na žalost, s vremenom uzgoj Holsteina je prestao. U klubu je omogućeno polaganje za jahaću dozvolu, licence za preponsko, dresurno i daljinsko jahanje. Osim škole jahanja pomažu korisnicima terapijskim jahanjem, no veliki nedostatak je hala koja bi bila od velike pomoći tijekom zime i kišnih dana. Klub je kao poligon za praktičnu provedbu EquiEdu projekta i uz podršku Grada Križevaca dobio dva nova konja koji su vrhunske genetike i odličnih radnih osobina. Pred Akademskim konjičkim klubom Križevci je svijetla budućnost zato što ga vode bivši vrhunski jahači i FEI treneri u preponskom sportu i u terapijskom jahanju, desetljećima provodeći život s konjima i uz konje. Trenutačno je u pripremi projektna dokumentacija za izgradnju hale i jahališta prema europskim i svjetskim standardima.

Slika 6. Međunarodni sajam za konjički turizam u Bjelovaru

Izvor: i1.wp.com/explore-croatia.eu

Primjeri izvanredne organizacije brojnih priredbi, smotri, turističkih događaja, povijesnih spektakala uključivanjem husarskih postrojbi su svakako i energični entuzijasti koji su učinili jako puno i danas čine sve za razvitak konjičkog turizma. Oni se nalaze u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a to su: Bjelovarski graničari Husari 1756., (Sekulić, 2021), Konjički klub „Husar“, Sportsko rekreacijski centar Kukavica i Agroturizam „Na Malenom brijegu“.

8. INTERREG PROJEKT EQUIEDU

Projekt EquiEdu temelji se na dugoj tradiciji konjogojstva i konjičkog sporta u Mađarskoj i Hrvatskoj, kao i znanstveno-stručnoj suradnji između ove dvije države. Obuhvaća ljude u EU koji se na bilo koji način bave konjima. Razvijene zemlje poput Njemačke i Austrije imaju odgovarajuće programe obrazovanja i stručnog usavršavanja koji omogućavaju stjecanje kvalifikacija u području rada s konjima, sporta ili pružanja usluga u ruralnom turizmu. Projekt je usmjeren upravo u razvoju kvalitetnog obrazovanja studenata i odraslih polaznika koji trenutačno nemaju mogućnost slične ponude. Za uspostavu regionalnog centra za konjogojstvo i konjički sport izrađuje se tehnička projektna dokumentacija za izgradnju jahališta, štala za konje, zatvorenog jahališta i drugih popratnih sadržaja. Visoko gospodarsko učilište u Križevcima zajedno sa projektnim partnerom Sveučilištem Szent Istvan u Kaposváru će razviti novih pet kolegija za studente i četiri programa cjeloživotnog učenja iz područja konjogojstva i konjičkog sporta. Osim toga, obnovit će postojeće prostore za konjogojstvo u sklopu stočarskog praktikuma na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima (equiedu.eu). Projekt je započeo s realizacijom 1. rujna 2020. godine i trajat će 20 mjeseci, a dobivena EU sredstva iznose gotovo 300.000 eura. Učilišta će obrazovanjem certificiranih stručnjaka stvoriti preduvjete za razvoj kontinentalnog turizma. Centar za konjogojstvo i konjički sport može postati okosnica za razvoj konjičkog turizma koji je posebno razvijen u ovom dijelu Hrvatske te u nekoliko okolnih županija. Dio sredstava će biti utrošen na pripremu dokumentacije i planiranje izgradnje Centra. Dio će se potrošiti i za uređenje štale te izgradnju novih infrastrukturnih objekata. Križevci imaju dugogodišnju tradiciju konjičkog sporta, a Akademski konjički klub Križevci bio je matični klub brojnih iskusnih jahača, reprezentativaca i uspješnih trenera konjičkog sporta. U brojnim zemljama Europe s jakom konjičkom tradicijom već postoje studijski programi iz područja konjogojstva i konjičkog sporta koji su visoko specifični. Tako, na primjer, postoje posebni programi gdje se studenti obučavaju za vođenje sportskih ili uzgojnih štala, za veterinarsku skrb o konjima, nutricionizam, sportske, terapijske i ostale dijelove konjogojstva. Ovako se stvara obrazovni kadar koji stječe kvalitetne kvalifikacije za bavljenje konjogojstvom i konjičkim sportom što pomaže pružanju kvalitetne usluge. Provedba će trajati do 30.4.2022. godine, a glavni suradnici su Visoko gospodarsko učilište u Križevcima i Sveučilište Szent Istvan iz Kaposvára. 7. rujna 2020. na Učilištu je održano svečano otvorenje projekta EquiEdu, a više puta je naglašen značaj Križevaca u kontekstu konjogojstva i konjičkog sporta. Ovaj vrijedan projekt će se pozitivno odraziti na razvoj Križevaca, ali i čitavog

prekograničnog područja. Članovi radne skupine stručnjaka su raspravljali o potrebnim preduvjetima za izradu i izvođenje programa osposobljavanja za pomoćnika u radu s konjima (grooma) i voditelja turističkog jahanja. Naglašena je važnost postojanja studijskih programa za osobu koja se brine za konje (grooma) i vodiče turističkog jahanja što dugoročno omogućava i održavanje kvalitete ponude, ali što je možda važnije, garantira sigurnost i pravilno rukovođenje konjima te samu sigurnost turista. Objekti za turističko jahanje i objekti koji nude razgledavanja, bilo kočijom bilo na leđima konja moraju biti vođeni od strane stručne osobe. Dodatno su definirani ključni elementi koji su potrebni za svaki program te će se u narednim mjesecima raditi na izradi istih. 26.1.2021. je održana radionica u sklopu koje su se definirali formalni uvjeti i sadržaji programa kolegija na stručnom studiju Poljoprivrede na Visokom gospodarskom učilištu iz područja konjogojstva i konjičkog sporta koji se razvijaju u okviru projekta EquiEdu. Ova dva kolegija studenti mogu pohađati u sklopu preddiplomskog stručnog studija Poljoprivrede. Predmeti Konjogojstvo i konjički sport te Zdravlje i dobrobit konja, dodatno će unaprijediti stručni studij i studente kvalificirati za ovo područje.

Dana 13. 4. 2021. je na Učilištu održana radionica u sklopu koje je mađarski partner u projektu EquiEdu predstavio kolegij koji se bavi nutricionizmom u hranidbi konja (posebno uzgojnih i sportskih grla). Kolegij Hranidba kopitara bi trebao sadržavati podatke o posebnosti probavnog sustava konja, potrebe konja za hranjivim sastojcima, za mineralima, vitaminima, vodom, osnovnim hranidbenim dodacima te načinu hranidbe rasplodnih kobila, ždrebadi i pastuha.

U okviru suradnje na projektu EquiEdu na studijskom putovanju u Slovačku i Njemačku boravili su profesori s Visokoga gospodarskog učilišta, Sveučilišta MATE iz Kaposvára, Fakulteta za agrobiotehničke znanosti iz Osijeka, članovi udruga za terapijsko jahanje, treneri konjaništva i uzgajivači sportskih konja. Radna skupina stručnjaka koja radi na stvaranju preduvjeta za uspostavu centra za konjogojstvo i konjički sport posjetila je konjički centar X-Bionic Sphere Šamorin, Slovačka i Olympia Reitanlage u Münchenu Njemačka (5.-7.7.2021.).

X-Bionic Sphere je pripremni centar za olimpijske sportove (konjički sport, gimnastika, plivanje, golf, biciklizam, motosport) s idealnim uvjetima za profesionalni i amaterski sport, te je ujedno i rekreacijsko odmaralište. U konjičkom dijelu X-bionic sadrži 3 travnata i

pješčana jahališta ukupne površine 52.929 m², 2 zatvorene hale za jahanje, 683 boksa u stajama (440 ljetnih, 198 zimskih i 45 klupskih) te 3.300 mjesta za gledatelje na vanjskoj i unutarnjoj tribini. Imaju i dva bazena za konje, šetalice i sve potrebne prateće objekte. Godišnje organiziraju 30 turnira iz dresurnog, preponskog, galopskog i zaprežnog sporta te voltažiranja. Interesantno je da nemaju usluge stalnog pansiona za konje. Članovi radne skupine bili su impresionirani viđenim primjerima dobre prakse u izgradnji i opremanju infrastrukture za održavanje velikih međunarodnih turnira – otvorena i zatvorena jahališta sustave drenaže, podloge, osvjetljenja, tribine, montažne i čvrste boksove i ostalo. Nude usluge škole jahanja za početne i napredne jahače, terenska jahanja uz rijeku Dunav i organiziraju sportske događaje svjetske klase (Baban, 2021).

Drugo odredište je bio München gdje je posjećen konjički centar Olympia Reitanlagen, Bavarsku konjičku akademiju (Bayerische Reitakademie) i Bavarski savez za konjički i zaprežni sport (Bayerischer Reit- und Fahrverband). U okviru konjičke akademije se izvode programi izobrazbe na razini srednje škole i stručnih studija (stručna praksa), programi izobrazbe za konjičke trenere te izobrazba za djelatnike konjičke policije. Isto tako, provodi se licenciranje pastuha, aukcija ždrebadi, premiranje kobila te 11 turnira godišnje ukupnog trajanja 27 dana. Konjički centar koje se prostire na 27 hektara, sastoji se od 11 vanjskih jahališta (8 pješčanih i 3 travnata), 4 štale za ukupno 200 konja, 7 zatvorenih hala za jahanje te svih potrebnih pratećih objekata. Osim toga, sadrži i unutrašnju arenu, i olimpijski stadion za jahanje. Olympia Reitanlagen osim održavanja sportskih natjecanja, nudi i usluge škole jahanja, te se bavi uzgojem i ujahivanjem mladih konja. Središte su polaganja jahaćih dozvola i licenci. Članovi radne skupine su saznali koje sve obrazovne programe provode akademija i savez, na koji način se financiraju i kako organiziraju različite vrste poslova vezane uz smještaj konja i izobrazbu jahača.

9. ANALIZA RAZVOJNOG POTENCIJALA INTERREG PROJEKTA EQUIEDU U IMPLEMENTACIJI KONJIČKOG TURIZMA KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Koprivničko – križevačka županija suočava se s problemima koji prate cijelu kontinentalnu Hrvatsku uključujući deindustrijalizaciju, deagrarizaciju, deruralizaciju, iseljavanje i urbanizaciju. Kontinentalni turizam, a u sklopu njega i konjički turizam može biti prilika za vraćanje dijela stanovništva na selo i daljnji razvoj županije (www.podravinaiprigrorje.hr).

Sve znamenitosti Koprivničko - križevačke županije, arhitektura i prirodna bogatstva jedan su od glavnih elemenata za privlačenje turista u kraj. Bogata gastronomska ponuda i dobro razvijena suradnja s turističkom zajednicom omogućava poduzetnicima koji se žele okušati u konjičkom turizmu sigurnu podlogu za razvoj i suradnju. Ipak za razvoj konjičkog turizma je najvažnije privući prave investitore za razvoj potrebne infrastrukture i tako ostvariti ekonomsku dobit od korisnika ovog tipa turizma kroz dobre marketinške promocije.

Projekt EquiEdu je značajan jer povezuje dva glavna centra za konjogojstvo i konjički sport, a to su Slavonija - Đakovo i Osijek te Zagreb. Budući da će se Centar za konjogojstvo i konjički sport nalaziti između ova dva područja, za očekivati je da će vrhunska infrastruktura, stručnjaci i znanja privući zaljubljenike u ovaj sport. Tako se može očekivati i porast konjičkog turizma, bilo vezano za radionice i predavanja te potencijalna natjecanja. Uzgoj i razvojni program može privući turiste vezano za aukcije i prodaju konja. Turistički dio s konjičkom stazom će svakako potaknuti manje iskusne i iskusnije jahače da na prilagođenim rutama uživaju u ljepotama ovog kraja. Škola jahanja i dječji kampovi mogu privući najmlađe, a obrazovni program će svakako privući mlade i stručnjake iz područja konjičkog sporta te dovesti do unapređenja istoga u Hrvatskoj.

Slika 7. Renesansni festival

Izvor: epodravina.hr

Koprivničko – križevačka županija u sklopu EquiEdu projekta svakako može profitirati od konjičkog turizma, budući da postoje sve predispozicije i izvrsna suradnja sa zainteresiranom lokalnom zajednicom. Konjogojstvo i konjički sport velik su dio tradicije županije, a izgradnja ovakvog renomiranog Centra bi doprinijela dodatnom razvoju i privlačenju interesnih skupina od kojih bi cijela županija imala višestruke koristi, a osim toga zanimanje mladih za ovakvu vrstu turizma postaje sve veće (equiedu.eu).

10. RASPRAVA

Duga tradicijska povezanost ljudi i konja uz neupitnu ljubav Hrvata prema ovim plemenitim životinjama otvara mogućnost razvitka ponude svih segmenata konjičkog turizma. Time se obogaćuje kompletna turistička ponuda Hrvatske, kako u kontinentalnoj, tako i jadranskoj regiji. Budući da je konjički turizam vezan isključivo uz konje, marketinška kampanja mora biti usmjerena posebno prema njima-više promoviranja, raznovrsne turističke ponude, reklame o konjičkim klubovima i konjičkim centrima. Ovako bi se potpomogao i ubrzao razvoj, ali i zainteresiranost šire javnosti za izgradnju samog Centra te bi se pomoglo profilirati već postojeće i, svakako, nove turističke destinacije. U budućnosti, takav razvoj konjogojstva donosi dobit cjelokupnoj konjičkoj industriji. Njihov međusoban odnos će uvelike odrediti i mogućnost za razvojni potencijal svake pojedine lokacije. Sustavnim ulaganjem u promociju i infrastrukturu potrebnu za podršku, smještaj i uzgoj konja otvara se put za kvalitetniju ponudu konjičkog turizma u cjelini.

Za konjički turizam, u globalu, treba idealno spojiti nekoliko dijelova. Što zanimljivije i raznovrsnije destinacije (smještaj, ishrana, piće, povijest, sakralni objekti, priroda...), sigurne i provjerene konjičke staze koje ih povezuju, dobro obučeni konjički turistički vodiči te sigurni, dobro obučeni i adekvatni konji.

Za konjički turizam, u globalu, treba idealno spojiti nekoliko dijelova. Što zanimljivije i raznovrsnije destinacije-društvene atraktivnosti, sigurne i provjerene konjičke staze koje ih povezuju, dobro obučeni konjički turistički vodiči te sigurni, dobro obučeni i adekvatni konji. Kako bi se ostvario plan razvoja potrebno ga je realizirati uz promoviranje svih oblika konjičkog turizma, održavanje cjelogodišnje turističke ponude, uređenje potrebne infrastrukture, uređenje konjičkih staza i iskorištavanje već postojećih turističkih destinacija. U konjičkom turističkom sektoru je ovo posebno važno zbog očuvanja radnih mjesta, ali je svakako prilika i za otvaranje novih. Svakako pri tome treba naglasiti kako je za kvalitetniji pristup neophodna edukacija svih onih koji su uključeni u pojedine segmente bavljenja konjima. Očekuje se da oni koji su involvirani u turističku djelatnost provode cjeloživotno učenje, a i sjecanje kvalifikacijskih zvanja na najvišim razinama. Nacionalna Udruga konjičkih turističkih vodiča Hrvatske ENGEA u elaboratu certifikacije navodi kako je kod turističkih jahanja najvažnija sigurnost jahača i konja i ona mora biti uvijek na prvom mjestu. Upravo zbog toga kvalificirani i obučeni vodiči moraju znati kako izbjeći sukobe između konja koji se nalaze u grupama, koliko je potrebno držati međusoban razmak u jednoj liniji, moraju znati odrediti na kojem će se mjestu u grupama nalaziti konji i još niz drugih

preporuka. Propisano je da na svakih pet konja i jahača mora biti jedan vodič, a to znači da na skupinu od deset jahača moraju biti barem dva vodiča.

Potpunom realizacijom projekta EquiEdu privući će se mnogi zaljubljenici u konjogojstvo i konjički sport, od turista do profesionalnih djelatnika vezanih za konjaništvo. Zbog svoje planirane strukture i ponude, EquiEdu će zadovoljiti potrebe turista u jahanju, koji će moći uživati jašući po konjičkim stazama u županiji. U tu svrhu će se promovirati i uzgoj autohtonih i ostalih pasmina konja. Dodatno, infrastruktura će omogućiti održavanje kvalitetnih konjičkih natjecanja u svim disciplinama što će privući nacionalne i internacionalne sportaše. Suradnja s mađarskim fakultetom, zajedničke edukacije te novi predmeti na Učilištu omogućit će certificirano obrazovanje konjičkih stručnjaka što će u konačnici pomoći razvitku konjogojstva i konjičkog sporta u cjelini. Zahtjevniji programi će odgovarati iskusnijim jahačima, a male ture, jahaće škole i kampovi su češće prilagođeni mlađim i manje iskusnim korisnicima i posjetiteljima. Potrebno je istražiti marketing kako bi se prilagodili proizvodni odnosno uslužni kapaciteti te osmisliti atraktivnije ponude turistima. Tek ako njihova očekivanja budu ispunjena, zasigurno će se tradicionalno vraćati u krajeve lijepe naše. Svakako je potrebno povezati i alternativnu uporabu kopitara te tako proizvesti i neki novi hrvatski brend (kobilje i magareće mlijeko i meso). Novi osmišljeni paketi usluga će dovesti do značajnog prihoda vlasniku konja, a pri tome će se moći zaposliti kvalificirano osoblje. Usluge koje su potrebne za odvijanje konjičkog turizma mogu se povezati s lokalnim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Na taj način bi se turistima, osim jahanja ili vožnje, omogućila dodatna ponuda-posjet farmama, degustacija domaćih proizvoda, prikaz tradicije toga kraja, posjet kulturno-povijesnih destinacija uz niz ostalih usluga i proizvoda). Ovakav pristup provedbe novih ponuda konjičkog turizma učinio bi turistima posjete još atraktivnijima.

11. ZAKLJUČAK

Projekt EquiEdu se temelji na suradnji Sveučilišta Szent Istvan u Kaposváru i Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima te će se njime financirati planiranje i projektiranje najmodernijeg konjičkog centra u ovom dijelu regije. Dodatno, omogućit će i razvoj obrazovnih programa koji će educirati i razviti nove generacije stručnjaka za konjogojstvo i konjički sport. U sklopu projekta se planira i razvoj studijskog programa koji bi obučavao vodiče za turističko jahanje kako bi Hrvatska mogla razviti konjički turizam. Za konjički turizam je od velike važnosti osigurati i sigurnost konja te samih turista, a ovo se dugoročno može ostvariti samo postojanjem obrazovnih programa koji bi doveli do nastajanja kvalificiranog kadra. Konjički turizam u Hrvatskoj svakako je jedan od oblika turizma koja će se u budućnosti još više razvijati, a kroz povećanje javne svijesti o blagodatima rekreacije i boravka u prirodi očekuje se da će kontinentalni turizam, pa tako i konjički turizam, vrlo brzo i uspješno razvijati. Budući da je za konjički turizam najčešće zainteresirana skupina ljudi koja je u direktnom kontaktu s konjima i jahanjem, dugoročno gledano, pravilno informiranje i reklamiranje ponude Centra i samog EquiEdu projekta kroz dobro osmišljen marketing će pomoći u povećanju uspješnosti centra. S već postojećim manifestacijama, predstavama i ostalim zanimljivim turističkim ponudama koje Koprivničko-križevačka županija nudi, može se uklopiti i stvoriti turistički paketi koji uključuju rekreacijske aktivnosti s konjima te time poboljšati konjički turizam i turizam ove županije. Izgradnjom infrastrukture konjičkih jahaćih staza pomaže u izgradnji konjičkog turizma, no bilo bi dobro i nadograditi staze suvremenom turističkom ponudom raznovrsnih sadržaja. Primjer tome bi bile edukativne ploče koje bi se nalazile uz stazu koje bi turiste informirale o povijesti i tradiciji samog kraja tekstualno, slikovito ili da sadrže QR o svim zanimljivostima, zanimljivosti o hrvatskim autohtonim pasminama, povijesnim događanjima i slično. Također je potrebna izrada mobilne aplikacije koja bi poput GPS-a prikazivala jahačku stazu i sadržaj, opis flore i faune, povijesti toga kraja, vrijeme jahanja i kilometražu, podatke o konju kojeg turisti jašu i ostalo. Zanimanje mladih za konjički turizam je veliko, no sa otvaranjem mogućnosti programa koji će educirati mlade upravo im pruža tu mogućnost. Može se zaključiti da konjički turizam u Koprivničko-križevačkoj županiji ima realne planove, atraktivne resurse i snažnu motivaciju za rast i razvoj.

POPIS LITERATURE

1. Baban, M., Čolik, B., Gregić, M., Mijić, P., Bobić, T., Antunović, B. (2012.a): Procjena konformacijskih svojstava različitih tipova konja namijenjenih konjičkom turizmu. Treći međunarodni kongres o ruralnom turizmu, Osijek, Hrvatska, 23.-26. svibanj 2012.
2. Baban, M. (2021.): Studijski posjeti u okviru projekta EquiEdu. Glas Slavonije. Sveučilišni glasnik. 24.9.2021. na str. 15.
3. Baban, M., Gregić, M., Korabi, N., Antunović, B. (2012.b.): Konjogojstvo u Republici Hrvatskoj - stanje i perspektiva. Krmiva, časopis o hranidbi životinja, proizvodnji i tehnologiji krme, Vol 54, No. 3., str. 89-98.
4. Baban, M. (2014.): Konjički sport u Republici Hrvatskoj. 1. savjetovanje uzgajivača konja u Republici Hrvatskoj. Vrbovec, 25.4.2014. Zbornik radova, 19-29.
5. Baban, M., Ač Rapčan, M., Fiolić Lovrić, T., Koprivnjak, M., Mijić, P., Bobić, T., Gregić, M. (2019.): Terapija i aktivnosti pomoću konja za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom. 1st International Artistic and Scientific Conference. Persons with Disabilities in Arts, Science and Education. Osijek, 5.-6. December 2019.
6. Baban, M., Ač Rapčan, M., Koprivnjak, M., Mijić, P., Bobić, T., Gregić, M. (2020.): Aktivnosti i terapije pomoću konja. 55. hrvatski i 15. međunarodni simpozij agronoma, 16.-21.2.2020., Vodice, Hrvatska.
7. Baban, M. (2021.): Akademski konjički klub i Visoko gospodarsko učilište u Križevcima. Četiri desetljeća suradnje. Agroglas 517, str. 26-27., 24.3.2021.
8. Čačić, M., Dražić M., Čačić A., Karapandža N. (2021.): Djeca kao potencijal razvoja hrvatske konjičke industrije. Zbornik radova. 56. Hrvatski i 16. Međunarodni simpozij agronoma. Vodice, 578-582.
9. Čačić, M. (2012.): Konjički turizam, Agro Lider, Zagreb.
10. Deže, J., Baban, M., Ranogajec Lj. (2019.): Konjički turizam - potencijal razvitka Državne ergele Đakovo // 12th international scientific/professional conference, agriculture in nature and environment protection, Osijek: Glas Slavonije d.d., 267-271.
11. Dashper K. (2020.): Holidays with my horse: Human-horse relationships and multispecies tourism experiences, Tourism Management Perspectives, 34.

12. Gregić M., Baban M., Bobić T., Štrbac Lj., Janković K., Gantner V. (2018.): Sportski potencijal hrvatskih uzgojnih tipova konja. 53. Hrvatski i 13. Međunarodni simpozij agronoma. Vodice, 18-23.2.2018. Zbornik radova, 440-444
13. Jerković, A., Baban, M., Bobić, T.; Gregić, M. (2019.): The horse as a partner to people with disabilities in sport. 1st International Artistic and Scientific Conference. Persons with Disabilities in Arts, Science and Education. Osijek, 5.-6. December 2019., Book of abstracts, 90-91.
14. Keaveney S. (2008.): Equines and their human companions, *Journal of Business Research*, 61(5), str. 444-454.
15. Kline, S., Cardenas D., Viren P., Swanson J. (2015.): Using a community tourism development model to explore equestrian trail tourism potential in Virginia, *Journal of Destination Marketing & Management*, 4(2), str. 79-87.
16. Korabi, N., Ravas, M., Španiček, Ž., Mijić, P., Baban, M. (2019.): Tradicija uzgoja lipicanaca – nominacija za UNESCO – ovu listu svjetske baštine. 26th International Conference KRMIVA 2019. Opatija 5.-7.6.2019., Zbornik sažetaka, 128-129.
17. Korabi, N., Mijić, P., Baban, M. (2019.): Development trend in the horse breeding of the Republic of Croatia. International Symposium on Animal Science (ISAS) 2019. 3rd to 8th June 2019. Herceg Novi, Montenegro. Book of Abstracts, 10.
18. Könyves E. (2009.): The Importance Of Equestrian Tourism Enterprises In Tourism Destination Management In Hungary, 2009., Mađarska.
19. Manhas, P. S., Manrai, L. A.; Manrai, A. K. (2016.): Role of tourist destination development in building its brand image: A conceptual model, *Journal of Economics, Finance and Administrative Science* 21, 25-29.
20. Nervo, V., Vrbančić, M.; Horvat, D., Tušek, T. (2017.): Potencijal za razvoj konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji. Proceedings and abstracts 10th international scientific/professional conference, Agriculture in nature and environment protection, Osijek: Glas Slavonije d.d., 90-93.
21. Notzke, C. (2020.): Equestrian tourism: animal agency observed. *Current Issues in Tourism*, 22(8), str. 948-966.
22. Ollenburg, C. (2005.): Worldwide Structure of the Equestrian Tourism Sector, *Journal of Tourism*, 4(10).
23. Pickel-Chevalier, S. (2015.): Can equestrian tourism be a solution for sustainable tourism development in France? *Loisir et Société / Society and Leisure* 38(1), str. 110-134.

24. Sekulić, T. (2021.): Povijesna postrojba Bjelovarski graničari Husari 1756. Gidrani atrakcija Terezijane. Agroglas, 524, str. 26-27., 30.6.2021.
25. Schmudde R. (2015.): Equestrian Tourism in National Parks and Protected Areas in Iceland – An Analysis of the Environmental and Social Impacts. Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism 15(1-2), str. 91-104.
26. Tomljenović R., Boranić-Živoder S., Čorak S. (2018.): Horse Riding Tourism – Definitional Conundrum. 4th International Rural Tourism Congress, Congress Proceedings, 2018, pp. 278-287.
27. Tolls C., Carr N. (2020.): The role of nature on horse trail rides: tourist experience expectations. Current Issues in Tourism 0(0), str. 1-13.
28. Turistička zajednica Koprivničko-križevačke županije (2019.): Elaborat certifikacije. Razvoj konjičkih turističkih staza na području središnje Hrvatske za područje Koprivničko križevačke županije, 1-65. str.
29. Vaugeois, N. (2014.): Tourism in Developing Countries: Refining a Useful Tool for Economic Development

Internet linkovi:

- <http://english.ke.hu/university/faculty-of-agricultural-and-environmental-sciences/institute-of-animal-science/department-of-equine-therapy-and-hippology> (Datum pristupa: 3.8.2021.)
- <https://smart-travel.hr/hrvatska/koprivnicko-krizevacka/> (Datum pristupa: 14.10.2021)
- <https://www.renesansfestival.hr/renesansni-festival-2018/> (Datum pristupa: 14.10.2021.)
- <https://kckzz.hr/o-zupaniji/zemljopisni-podaci/> (Datum pristupa: 13.10.2021.)
- <https://kckzz.hr/godina-dana-od-otvorenja-turisticke-konjicke-staze/> (Datum pristupa: 10.7.2021.)
- <https://hungarianinsider.com/northern-hungary-to-get-an-equestrian-tourism-network-8024/> (Datum pristupa: 3.8.2021.)
- <https://www.hapih.hr/wp-content/uploads/2021/05/Godisnje-izvjesce-Kopitari-2020-web.pdf> (Datum pristupa: 14.10.2021.)
- <https://www.ffe.com/tourisme/Publications> (Datum pristupa: 7.6.2021.)
- <https://explorecroatia.eu/aktivni-odmor/hrvatska-destinacija-izvrsnih-uvjeta-za-konjicki-turizam/> (Datum pristupa: 30.6.2021.)
- <https://equiedu.eu/> (Datum pristupa: 29.7.2021.)
- https://hgut.no/wp-content/uploads/2017/04/HLB_rapport_2_2015_final.pdf (Datum pristupa: 30.7.2021.)

<https://bjelovarska.stvarnost.hr/bilogorska-konjicka-staza/> (Datum pristupa: 30.6.2021.)

<https://ampascachi.com/en/horseback-riding-vacations/what-is-it.php> (Datum pristupa: 15.6.2021.)

<http://www.podravinaiprigorje.hr/defaultcont.asp?id=1&n=7> (Datum pristupa: 30.6.2021.)

<https://www.europeanhorsenetwork.eu/documents/position-statements/> (Datum pristupa: 15.6.2021.)

<https://ashs.com.au/media/2205/buyers-dec-2020.pdf> (Datum pristupa: 28.7.2021.)

13. SAŽETAK

Tržište konjičkog turizma u Europi se intenzivno razvija. Primjeri brojnih jahaćih centara te ponuda konjičkog turizma u Hrvatskoj slijedi ovaj globalni trend. Broj registriranih klubova s aktivnostima jahanja povećalo se u mnogim turističkim regijama u Hrvatskoj. Ipak, nedostatak stjecanja službenih kvalifikacija u području rada s konjima otežava održavanje kvalitete ponude. Bogata povijest konjogojstva poveznica je između zemalja Hrvatske i Mađarske. Cilj ovoga diplomskog rada bio je analizirati mogućnost razvojnog potencijala Koprivničko-križevačke županije u svrhu poboljšanja ponude konjičkog turizma provedbom Interreg projekta EquiEdu nastalog u suradnji Visokog gospodarskog učilišta iz Križevaca i Mađarskog sveučilišta za poljoprivredu i biotehničke znanosti (MATE) iz Kaposvára. Potencijalno, ovaj projekt može biti vektor kojim će se potaknuti održivi razvoj jer ima potencijal integrirati gospodarstvo, poljoprivredu, društvo, obrazovni sustav i okoliš. Konjički turizam može dati direktan doprinos održivom gospodarstvu, socijalnoj koheziji te zaštiti i obrazovanju ljudi o okolišu. Projektom se želi omogućiti pružanje programa iz područja rada s konjima studentima i odraslim polaznicima kako bi im se omogućilo stjecanje verificiranih kompetencija. Visoko gospodarsko učilište u Križevcima u suradnji s partnerskim Sveučilištem Kaposvár u planu realizacije ima izgradnju regionalnog konjičkog centra sa svim popratnim nužnim objektima kako bi se omogućilo provođenje stručnih kolegija i dva programa cjeloživotnog učenja iz područja konjogojstva i konjičkog sporta. Kako bi se analizirala mogućnost implementacije konjičkog turizma, potrebno je razmotriti uključenost lokalnih zajednica u njegovu realizaciju između stanovnika i potencijalnih potrošača te budućih investitora dajući naglasak na ekonomske, socijalne i ekološke aspekte.

Ključne riječi: konji, konjički turizam, Koprivničko-križevačka županija

14. SUMMARY

The equestrian tourism market in Europe has been developing rapidly in recent years. Examples of numerous riding centres and the offer of equestrian tourism in Croatia follow this global trend. The number of registered clubs with riding activities has increased in many tourist regions in Croatia. However, the lack of acquiring official qualifications in the field of working with horses makes it difficult to maintain the quality of the offer. The rich history of horse breeding is a link between the countries of Croatia and Hungary even today. The aim of the thesis is to analyse the possibility of development potential of Koprivnica-Križevci County in order to improve the supply of equestrian tourism by implementing the Interreg project Equiedu created in cooperation with Križevci College of Agriculture and the Hungarian University of Agriculture and Biotechnology (MATE) in Kaposvár. Potentially, this project could be a vector to foster sustainable development as it has the potential to integrate the economy, agriculture, society, the education system and the environment. Equestrian tourism can make a direct contribution to a sustainable economy, social cohesion, and the protection and education of people regarding the environment. The project aims to enable the provision of programs in the field of working with horses to students and adult learners in order to enable them to acquire verified competencies. Križevci College of Agriculture in cooperation with the partner University from Kaposvár plans to build a regional equestrian centre with all the necessary facilities to enable the implementation of professional courses and two lifelong learning programs in the field of horse breeding and equestrian sports. In order to analyse the possibility of implementing equestrian tourism, it is necessary to consider the involvement of local communities in its implementation between residents, potential consumers and future investors, emphasizing the economic, social and environmental aspects. For the preparation of this diploma thesis, the available data from research conducted in Europe and Croatia were used as a basis for the recommendation of sustainable equestrian tourism in the future.

Keywords: horses, equestrian tourism, Koprivnica-Križevci County

15. POPIS SLIKA

Slika 1. Anđela Jerković na terenskom jahanju u Lici	11
Slika 2. Koprivničko-križevačka županija	23
Slika 3. Viteška borba na renesansnom festivalu	24
Slika 4. Jahači na renesansnom festivalu	25
Slika 5. Turistička konjička staza Koprivničko-križevačke županije	27
Slika 6. Međunarodni sajam za konjički turizam u Bjelovaru	30
Slika 7. Renesansni festival	35

16. POPIS TABLICA

Tablica 1. Bavljenje konjičkim turizmom u vrijeme različitih događanja	9
--	---

**MOGUĆNOSTI RAZVOJA KONJIČKOG TURIZMA KOPRIVNIČKO–KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE U
OKVIRU EQUIEDU PROJEKTA**

Andela Jerković

Sažetak: Tržište konjičkog turizma u Europi se intenzivno razvija. Primjeri brojnih jahaćih centara te ponuda konjičkog turizma u Hrvatskoj slijedi ovaj globalni trend. Broj registriranih klubova s aktivnostima jahanja povećalo se u mnogim turističkim regijama u Hrvatskoj. Ipak, nedostatak stjecanja službenih kvalifikacija u području rada s konjima otežava održavanje kvalitete ponude. Bogata povijest konjogojstva poveznica je između zemalja Hrvatske i Mađarske. Cilj ovoga diplomskog rada bio je analizirati mogućnost razvojnog potencijala Koprivničko-križevačke županije u svrhu poboljšanja ponude konjičkog turizma provedbom Interreg projekta EquiEdu nastalog u suradnji Visokog gospodarskog učilišta iz Križevaca i Mađarskog sveučilišta za poljoprivredu i biotehničke znanosti (MATE) iz Kaposvára. Potencijalno, ovaj projekt može biti vektor kojim će se potaknuti održivi razvoj jer ima potencijal integrirati gospodarstvo, poljoprivredu, društvo, obrazovni sustav i okoliš. Konjički turizam može dati direktan doprinos održivom gospodarstvu, socijalnoj koheziji te zaštiti i obrazovanju ljudi o okolišu. Projektom se želi omogućiti pružanje programa iz područja rada s konjima studentima i odraslim polaznicima kako bi im se omogućilo stjecanje verificiranih kompetencija. Visoko gospodarsko učilište u Križevcima u suradnji s partnerskim Sveučilištem Kaposvár u planu realizacije ima izgradnju regionalnog konjičkog centra sa svim popratnim nužnim objektima kako bi se omogućilo provođenje stručnih kolegija i dva programa cjeloživotnog učenja iz područja konjogojstva i konjičkog sporta. Kako bi se analizirala mogućnost implementacije konjičkog turizma, potrebno je razmotriti uključenost lokalnih zajednica u njegovu realizaciju između stanovnika i potencijalnih potrošača te budućih investitora dajući naglasak na ekonomske, socijalne i ekološke aspekte.

Rad je izrađen pri: Fakultetu agrobiotehničkih znanosti Osijek

Mentor: prof. dr. sc. Mirjana Baban

Broj stranica: 46

Broj slika: 7

Broj tablica: 1

Broj literaturnih navoda: 45

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: konji, konjički turizam, Koprivničko-križevačka županija

Datum obrane:

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. doc. dr. sc. Maja Gregić, predsjednik
2. prof. dr. sc. Mirjana Baban, mentor
3. prof. dr. sc. Jadranka Deže, član

Rad je pohranjen u: Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Vladimira Preloga 1.

**THE POSSIBILITIES OF EQUESTRIAN TOURISM DEVELOPMENT IN KOPRIVNICA - KRIŽEVCI
COUNTY WITHIN THE EQUIEDU PROJECT**

Andela Jerković

Summary: The equestrian tourism market in Europe has been developing rapidly in recent years. Examples of numerous riding centres and the offer of equestrian tourism in Croatia follow this global trend. The number of registered clubs with riding activities has increased in many tourist regions in Croatia. However, the lack of acquiring official qualifications in the field of working with horses makes it difficult to maintain the quality of the offer. The rich history of horse breeding is a link between the countries of Croatia and Hungary even today. The aim of the thesis is to analyse the possibility of development potential of Koprivnica-Križevci County in order to improve the supply of equestrian tourism by implementing the Interreg project Equiedu created in cooperation with Križevci College of Agriculture and the Hungarian University of Agriculture and Biotechnology (MATE) in Kaposvar. Potentially, this project could be a vector to foster sustainable development as it has the potential to integrate the economy, agriculture, society, the education system and the environment. Equestrian tourism can make a direct contribution to a sustainable economy, social cohesion, and the protection and education of people regarding the environment. The project aims to enable the provision of programs in the field of working with horses to students and adult learners in order to enable them to acquire verified competencies. Križevci College of Agriculture in cooperation with the partner university from Kaposvar plans to build a regional equestrian centre with all the necessary facilities to enable the implementation of professional courses and two lifelong learning programs in the field of horse breeding and equestrian sports. In order to analyse the possibility of implementing equestrian tourism, it is necessary to consider the involvement of local communities in its implementation between residents, potential consumers and future investors, emphasizing the economic, social and environmental aspects.

The paper was prepared by: Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

Mentor: Ph.D. Mirjana Baban, Full professor in Tenure

Pages: 46

Number of pictures: 7

Number of tables: 1

Number of references: 45

Original language: Croatian

Keywords: horses, equestrian tourism, Koprivnica-Križevci County

Thesis defended on date:

Reviewers:

1. Ph.D. Maja Gregić, Assistant Professor, president
2. Ph.D. Mirjana Baban, Full Professor in Tenure, mentor
3. Ph.D. Jadranka Deže, Full Professor, member

Thesis deposited at: Library of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek, University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Vladimira Preloga 1.